

UNDERSØGELSE AF PER- SONDATALOVEN I SOF ENDELIG RAPPORT

UNDERSØGELSE AF PER- SONDATALOVEN I SOF ENDELIG RAPPORT

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INDLEDNING	7
2. GENERELT OM UNDERSØGELSEN	9
BORGERRÅDGIVERENS EGEN DRIFTUNDERSØGELSER	9
FORLØB OG INDHOLD (METODE)	10
GENERELT FOR BORGERRÅDGIVERENS EGEN DRIFTUNDERSØGELSER	10
DENNE UNDERSØGELSESMETODE	10
REAKTIONSMIDLER OG BEDØMMELSESGRUNDLAG	10
UNDERSØGELSENS GENSTAND (HØRINGEN) OG MODTAGET	
DOKUMENTATION MV.	11
3. SAMMENFATNING	19
4. GENERELLE BEMÆRKNINGER	21
NÆRMERE OM DOKUMENTATIONSGRUNDLAGET	21
VURDERINGSGRUNDLAGET	22
GENERELT OM PERSONDATALOVEN	22
PERSONDATALOVENS ANVENDELSESOMRÅDE	22
KRAV TIL BEHANDLING AF PERSONOPLYSNINGER	23
BORGERNES RETTIGHEDER EFTER PERSONDATALOVEN	24
RET TIL OPLYSNING OM REGISTRERING	24
INDSIGTSRET	34
INDSIGELSECRET	35
BERIGTIGELSE, SLETNING ELLER BLOKERING AF URIGTIGE	
OPLYSNINGER	35
KONSEKVENSER AF MANGLEDE OVERHOLDELSE	35
KLAGEADGANG	36
5. DEN KONKRETE UNDERSØGELSE	37
I HVILKET OMFANG FOREKOMMER ELEKTRONISK BEHANDLING AF	
PERSONOPLYSNINGER?	37
OPLYSNINGER OM BORGEREN (DEN REGISTREREDE) SELV	37
OPLYSNINGER SOM ER INDHENTET FRA BORGEREN (DEN REGISTREREDE)	
SELV	37
OPLYSNINGER SOM ER INDHENTET FRA ANDRE	37
OPLYSNINGER OM ANDRE END BORGEREN (DEN REGISTREREDE) SELV	39
I HVILKET OMFANG ER DER SKET UNDERRETNING EFTER	
PERSONDATALOVEN?	40
I HVOR MANGE TILFÆLDE KAN DER HAVE VÆRET UNDERRETNINGSPLIGT?	40
HVILKE OPLYSNINGER SKULLE DEN REGISTREREDE HAVE I DE UNDERSØGTE	
SAGER?	40
I HVILKET OMFANG ER DER VIA ANSØGNINGSSKEMAER GIVET	
UNDERRETNING OM OPLYSNINGERNE I PERSONDATALOVENS § 28, STK. 1,	
OG § 29, STK. 1?	42
OPLYSNINGER INDSAMLET HOS DEN REGISTREREDE SELV	
(PERSONDATALOVENS § 28)	52
OPLYSNINGER INDSAMLET HOS ANDRE (PERSONDATALOVENS § 29)	53
I HVILKET OMFANG HAR FORVALTNINGEN KUNNET GÅ UD FRA, AT DE	
REGISTREREDE ALLEREDE VAR BEKENDT MED OPLYSNINGERNE?	54
KONKLUSION	58
ANMODNINGER OM INDSIGT	59

KLAGER	59
BILAG	61
BORGERRÅDGIVERENS KRITIKSKALA	61
RETSKILDER OG ØVRIGT BEDØMMELSESGRUNDLAG	63

1. INDLEDNING

Denne rapport indeholder Borgerrådgiverens endelige vurderinger og bedømmelser i anledning af Borgerrådgiverens undersøgelse af underretning efter persondatalovens kapitel 8 i Socialforvaltningens socialcentre, nærmere bestemt Socialcenter Amager, Østerbro og Valby.

Rapporten har i en foreløbig udgave været sendt til forvaltningen med henblik på forvaltningens eventuelle bemærkninger til rapportens faktiske oplysninger.

Rapporten er inddelt i en generel del om Borgerrådgiverens generelle egen driftundersøgelser og denne undersøgelses metode mv. samt dokumentationsgrundlaget i kapitel 2 og en speciel del med beskrivelser, analyser og konklusioner vedrørende netop denne undersøgelse i kapitlerne 4 og frem.

Kapitel 3 indeholder et resumé, hvori de væsentligste forhold er gengivet.

Bagest er som bilag optrykt Borgerrådgiverens kritikskala og en oversigt over retskilder og andet bedømmelsesgrundlag.

Borgerrådgiveren den 7. juni 2011

Johan Busse
Borgerrådgiver

2. GENERELT OM UNDERSØGELSEN

BORGERRÅDGIVERENS EGEN DRIFTUNDERSØGELSER

På mødet i Borgerrepræsentationen den 14. december 2006 blev det besluttet at udvide Borgerrådgiverens kompetence fra 1. januar 2007 med adgang til at tage sager op til undersøgelse på eget initiativ (egen driftkompetence) (BR 565/06).

Beslutningen var en udmøntning af budgetaftalen for 2007 af 18. september 2006, hvori blandt andet følgende er anført:

"Uafhængigt tilsyn ved udvidelse af Borgerrådgiverens kompetence

På baggrund af den fremførte kritik af forholdene på kommunale plejehjem ønsker parterne at sikre et uafhængigt tilsyn og behandling af klager over grove og væsentlige fejl på plejehjemsområdet og generelt i kommunen. Parterne er enige om pr. 1. januar 2007 at udvide Borgerrådgiverens kompetence med en egen driftfunktion, således at borgerrådgiveren – i lighed med Folketingets Ombudsmand – får adgang til at tage sager op af egen drift m.v."

Udvidelsen indebærer adgang for Borgerrådgiveren til at tage konkrete sager op på eget initiativ, når der må formodes at foreligge et principielt aspekt, eller såfremt der efter de foreliggende oplysninger må antages at være tale om grove eller væsentlige fejl. Endvidere indebærer den nye kompetence en adgang til at gennemføre generelle undersøgelser af udvalgte forvaltningsområder efter samråd med Borgerrådgiverudvalget samt til som en stikprøvekontrol at foretage inspektion af institutioner eller virksomheder samt tjenestesteder, der hører under Borgerrepræsentationens virksomhed.

I beslutningsgrundlaget for udvidelsen af Borgerrådgiverens kompetence med egen driftvirksomhed er anført, at de generelle egen driftundersøgelser f.eks. kan bestå af større undersøgelser, der bredt afdækker relevante forhold og mindre undersøgelser, der omfatter færre forhold, som blandt andet er udvalgt på baggrund af konkrete indikationer af behov for undersøgelse.

Borgerrådgiverudvalget og Borgerrådgiveren drøftede den 7. marts 2008 en plan for udmøntningen af egen driftkompetencen i 2008 for så vidt angår generelle undersøgelser og inspektioner. Den plan for egen driftprojekter, som Borgerrådgiveren forelagde udvalget, var holdt i overskrifter og tidspunkter angivet i måneder, herunder at Borgerrådgiveren i efteråret 2008 skulle indlede en generel undersøgelse om underretning efter persondatalovens kapitel 8 i Socialforvaltningen. Valget af nærmere undersøgelsestemaer, undersøgelsesernes genstand og den nærmere tilrettelæggelse er Borgerrådgiverens eget, jf. nedenfor.

Borgerrådgiverens generelle egen driftundersøgelser planlægges dels ud fra generelle kriterier som administrationsområdernes omfang, væsentlighed og betydning for borgerne samt repræsentativitet med henblik på at bidrage til generel vejledning, dels ud fra eventuelle konkrete indikationer på utilfredsstillende forhold.

Denne undersøgelsesrapport er en udmøntning af udvidelsen af Borgerrådgiverens opgaver og drøftelsen i Borgerrådgiverudvalget.

FORLØB OG INDHOLD (METODE)

Generelt for Borgerrådgiverens egen driftundersøgelser

Borgerrådgiverens generelle egen driftundersøgelser indledes med en høring af den eller de involverede forvaltninger. For hver forvaltning, som inddrages, høres såvel forvaltningens direktion som eventuelle relevante decentrale enheder.

I høringsbrevet beskriver Borgerrådgiveren i generelle vendinger temaet for undersøgelsen og beder om en række oplysninger og dokumentationsmateriale, herunder eventuelt om udlån af relevante sagsakter til nærmere undersøgelse.

Nogle undersøgelser vil være meget omfattende, mens andre vil være målrettede mod nærmere udvalgte forhold. Dette er forudsat ved udvidelsen af Borgerrådgiverens kompetence.

På baggrund af denne dokumentationsindsamling udarbejder Borgerrådgiveren en foreløbig rapport, som sendes til forvaltningen med henblik på forvaltningens og eventuelle decentrale enheders bemærkninger til rapportens faktiske oplysninger.

Den foreløbige rapport vil også indeholde de udtalelser (herunder kritik/henstilling), som Borgerrådgiveren forventer at fremkomme med, men disse har netop en foreløbig karakter, eftersom faktuelle oplysninger i rapporten kan korrigeres gennem forvaltningens bemærkninger. Forvaltningen informeres således allerede på dette tidspunkt om det forventede udfald af undersøgelsen.

Efter modtagelse af forvaltningens eventuelle bemærkninger indarbejder Borgerrådgiveren forvaltningens bemærkninger til de faktiske forhold og foretager eventuelle ændringer i undersøgelsens konklusioner, som disse måtte give anledning til. Borgerrådgiveren udarbejder på denne baggrund den endelige rapport. Rapporten er stilet til den involverede forvaltning og eventuelle decentrale enheder.

I nogle tilfælde kan den endelige rapport indeholde uafklarede spørgsmål eller af andre grunde kræve en opfølgning, f.eks. fordi Borgerrådgiveren har bedt om en underretning om, hvad en henstilling giver anledning til. I disse tilfælde vil den endelige rapport følges op af en (eller flere) opfølgingsrapport(er), indtil alle forhold i undersøgelsen er afklaret.

Denne undersøgelses metode

Denne undersøgelse er gennemført efter de generelle principper, som er beskrevet ovenfor.

REAKTIONSMIDLER OG BEDØMMELSESGRUNDLAG

Borgerrådgiverens reaktionsmidler er de samme som Folketingets Ombudsmands reaktionsmidler. Borgerrådgiveren kan således udtale kritik og komme med henstillinger til forvaltningen. Kritik er udtryk for en faglig vurdering af, at regler og retningslinjer mv. ikke er overholdt.

Borgerrådgiveren kan henstille til forvaltningen at ændre procedurer eller lignende på et givent område.

Derudover kan Borgerrådgiveren påpege mere generelle problemstillinger i sin årsberetning, som afgives til Borgerrepræsentationen.

Borgerrådgiveren har i forbindelse med sin egen driftvirksomhed lagt sig fast på en sproglig skala for graduering af kritikens alvorlighed. Skalaen omfatter konstateringer af, at noget er uheldigt, konstateringer af begåede fejl, at noget er beklageligt, meget beklageligt, kritisabelt, meget kritisabelt eller stærkt kritisabelt. Skalaen med bemærkninger er optrykt som bilag til denne rapport.

Bedømmelsesgrundlaget for Borgerrådgiveren er det samme som Folketingets Ombudsmands, nemlig skreven ret (herunder love, bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger), god forvaltnings-skik samt overordnede humanitære og medmenneskelige betragtninger. Hertil kommer Københavns Kommunes værdigrundlag, kommunikationspolitik og andre politisk vedtagne retningslinjer. Borgerrådgiveren bestræber sig desuden på at anvende samme målestok for sine vurderinger som Folketingets Ombudsmand.

Borgerrådgiverens opgave er at undersøge, om kommunens forvaltninger og institutioner overholder gældende lovgivning, god forvaltnings-skik, kommunens vedtagne politikker og beslutninger om serviceniveau og standard. Borgerrådgiveren har således ikke særligt til opgave at fremkomme med ros eller lignende tilkendegivelser om positive forhold.

Borgerrådgiverens rapporter om egen driftundersøgelser vil derfor ikke indeholde ros (i hvert fald ikke i videre omfang), og læseren bør notere sig, at fraværet af ros ikke er ensbetydende med at Borgerrådgiveren alene har konstateret negative forhold i forbindelse med sin undersøgelse.

UNDERSØGELSENS GENSTAND (HØRINGEN) OG MODTAGET DOKUMENTATION MV.

Borgerrådgiveren bad ved brev af 13. oktober 2008 Socialforvaltningen om en udtalelse og om udlån af 30 nærmere specificerede sager.

Borgerrådgiveren anførte blandt andet følgende til forvaltningen:

”Om undersøgelsens tema og anmodning om oplysninger

Efter kapitel 8 i persondataloven skal den dataansvarlige (myndigheden) ved indsamling af oplysninger give den registrerede (borgeren) meddelelse om den dataansvarliges identitet, formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt samt alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendig for, at den registrerede kan varetage sine interesser. Der gælder visse tidsmæssige rammer for, hvornår underretningen skal finde sted.

For supplerende information om loven henvises til Justitsministeriets vejledning nr. 126 af 10. juli 2000 om registreredes rettigheder efter reglerne i kapitel 8-10 i lov om behandling af personoplysninger (særligt vejledningens punkt 2 omhandler oplysningspligten).

I Borgerrådgiverens Beretning 2004 var på side 76 anført, at det på baggrund af den samlede indsigt i kommunens sagsbehandling var vurderingen, at loven endnu ikke fuldt ud var indarbejdet i forvaltningernes rutiner og sagsgange. Denne vurdering gælder fortsat.

Jeg beder Socialforvaltningen om generelt at oplyse, hvordan forvaltningen sikrer sig at oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8 efterleves i forvaltningen. Jeg beder om at modtage kopier af eventuelle generelle retningslinjer og lignende herom.

Jeg beder samtidig forvaltningen om at fremsende kopi af sagsakter (alle akter i sagen ind til nu inklusive tilførsler til elektronisk journal) fra følgende sager:

- De ti først indkomne henvendelser til Socialcenter Amager i 2008, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger,
- De ti først indkomne henvendelser til Socialcenter Østerbro i 2008, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger, og
- De ti først indkomne henvendelser til Socialcenter Valby i 2008, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger.

” Dette med henblik på at konstatere overholdelsen af oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8.”

Jeg bad om at modtage svar inden seks uger.

Ved e-mail af 21. januar 2009 fremsendte Borgerrådgiveren efter aftale med Socialforvaltningen navne samt personnumre vedrørende de 30 sager, som Borgerrådgiveren bad Socialforvaltningen om at udlåne.

Ved brev af 27. august 2009 fremsendte Socialforvaltningen sagsakter for perioden 1. januar 2008 til nævnte brevdato, herunder journalnotater, i de personsager, som Borgerrådgiveren havde udpeget. Socialforvaltningen anførte i den forbindelse blandt andet følgende:

"De omhandlede personsager vedrører socialcentrene Valby, Østerbro og Amager og dækker de personnumre, som Borgerrådgiveren har udpeget til undersøgelsen. Det skal dog bemærkes, at socialcentrene for enkelte af sagerne har særlige bemærkninger, som fremgår af vedlagte liste."

Af nævnte liste fremgår blandt andet, at Socialcenter Amager vedrørende en af de udpegede personsager ikke var i besiddelse af en sag, idet borgeren fraflyttede Københavns Kommune pr. den 1. december 2000, samt at Socialcenter Østerbro tillige vedrørende en af de udpegede personsager ikke var i besiddelse af en sag, idet borgeren alene var samboende med anden borger, hvis ansøgning om førtidspension socialcentret behandlede.

Det modtagne materiale bestod således af akter vedrørende:

- ni sager fra Socialcenter Amager
- ni sager fra Socialcenter Østerbro
- ti sager fra Socialcenter Valby

Ved brev af 1. september 2009 modtog Borgerrådgiveren den efterspurgte udtalelse fra Socialforvaltningen. Forvaltningen anførte følgende i sin udtalelse:

"Besvarelse af Borgerrådgiverens undersøgelse af Persondatalovens kap. 8, Borgerrådgiverens j.nr. 2008-120471

Borgerrådgiveren har indledt en generel undersøgelse om underretning efter persondatalovens kapitel 8 i Socialforvaltningen.

Borgerrådgiveren har bedt Socialforvaltningen om generelt at oplyse, hvordan forvaltningen sikrer sig at oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8 efterleves i forvaltningen. Borgerrådgiveren har bedt om at modtage kopier af eventuelle generelle retningslinjer og lignende herom.

Efter kapitel 8 i persondataloven skal den dataansvarlige (myndigheden) ved indsamling af oplysninger give den registrerede (borgeren) meddelelse om den dataansvarliges identitet, formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt samt alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendig for, at den registrerede kan varetage sine interesser.

Socialforvaltningen sikrer sig, at oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8 efterleves i forvaltningen ved anvendelse af samtykkeerklæringer i forbindelse med indhentelse af oplysninger i forvaltningens sager.

Indhentelse af oplysninger er for Socialforvaltningen reguleret i Lov om Retssikkerhed og Administration på det sociale område, hvorefter der som udgangspunkt kræves samtykke til indhentelse af oplysninger.

Det er Socialforvaltningens praksis, at samtykke også søges indhentet i de situationer, hvor oplysningerne ville kunne indhentes uden samtykke.

Som udgangspunkt anvender Socialforvaltningens blanketter udarbejdet af Kommunernes Landsforening. Kommunernes Landsforening har til brug for orienteringspligten udarbejdet erklæring om "Samtykke til indhentning og/eller videregivelse af oplysninger", nr. KLE16.00.34G01SG015 (05/2008). Blanketten indeholder citat af persondatalovens § 3, nr. 1 og 8 og § 38.

Socialforvaltningen har efter en nærmere analyse vurderet, at Kommunernes Landsfor- enings blanket ikke imødekommer Socialforvaltningens behov for at informere sine borgere. Socialforvaltningen har derfor udarbejdet sin egen blanket: "Generel samtykkeerklæring SOF, som er tilgængelig på SOF's hjemmeside under borger- brugerbetjening / BIF – SOF samarbejdet / samtykkeerklæringer.

I denne samtykkeerklæring citeres ud over andre lovbestemmelser uddrag af persondata- loven §§ 3, 6, 7, 8 og 38 således:

'§ 3. I denne lov forstås ved:

1) Personoplysninger:

Enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den re- gistrerede).

2) – 7) udeladt.

8) Den registreredes samtykke:

Enhver frivillig, specifik og informeret viljestilkendegivelse, hvorved den registrerede indiv- ger i, at oplysninger, der vedrører den pågældende selv, gøres til genstand for behandling.

9) udeladt

§ 6. Behandling af oplysninger må kun finde sted, hvis

1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke hertil,

2) – 7)

Stk. 2-4 udeladt.

§ 7. Der må ikke behandles oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, reli- giøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold og oplysninger om helbredsmæssige og seksuelle forhold.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis

1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til en sådan behandling,

2) – 4 udeladt

Stk. 3 – 8 udeladt.

§ 8. For den offentlige forvaltning må der ikke behandles oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold end de i § 7, stk. 1, nævnte, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte oplysninger må ikke videregives. Videregivelse kan dog ske, hvis

1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til videregivelsen,

2) – 5) udeladt.

Stk. 3., 4, 5, 6 og 7 udeladt.

§ 38. Den registrerede kan tilbagekalde et samtykke'

Socialforvaltningen har ikke udarbejdet generelle retningslinjer for efterlevelsen af person- datalovens § 18, men har omkring anvendelsen af ovennævnte samtykkeerklæring udarbej- det følgende:

'Mini vejledning om brug af samtykkeerklæringer.

Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen er i stort omfang fælles om en gruppe borgere. Den snitflade, der er mellem forvaltningernes opgaver, gør at der er behov for samarbejde forvaltningerne imellem omkring indsatsen overfor borgerne. Dette forudsætter i en række tilfælde borgerens samtykke til at indhente og videregive op- lysninger.

Til brug herfor er der udarbejdet samtykkeerklæringer, som du kan finde i blanketsystemet. Blanketterne har følgende numre:

[C10594 Generel samtykkeerklæring SOF](#)

[C10595 Generel samtykkeerklæring BIF'](#)

Såfremt borgeren ikke ønsker at medvirke ved sagsbehandlingen ved at underskrive samtykkeerklæringen vil borgeren som udgangspunkt være orienteret ved den udleverede samtykkeerklæring.

Såfremt sagen er hastende, f.eks. fordi en sag straks må forelægges for Børne- og ungeudvalget vil borgeren efterfølgende blive orienteret om reglerne i persondataloven.

Socialforvaltningen vil sikre, at der i forbindelse med forvaltningens undervisning om sagsbehandlingsregler orienteres om ovennævnte oplysningspligt i henhold til persondataloven.

Borgerrådgiveren har endvidere bedt forvaltningen om at fremsende kopi af sagsakter (alle akter i sagen ind til nu inklusive tilførsler til elektronisk journal) fra følgende sager:

- De ti først indkomne henvendelser til Socialcenter Amager i 2008, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger,
- De ti først indkomne henvendelser til Socialcenter Østerbro i 2008, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger, og
- De ti først indkomne henvendelser til Socialcenter Valby i 2008, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger.

De anførte sager er efter en dialog med Borgerrådgiveren fremsendt den 28. august 2009.

Den sene besvarelse beklages."

Nævnte blanket (C10594 Generel samtykkeerklæring SOF) indeholder blandt andet følgende oplysninger:

"Samtykke til indhentning og videregivelse af oplysninger

Hvad er en samtykkeerklæring?

Du har henvendt dig til Socialforvaltningen med ønske om at få behandlet en ansøgning eller en anden anmodning. For at sagen kan blive behandlet, er det nødvendigt, at Socialforvaltningen kan indhente oplysninger fra og udveksle oplysninger med andre forvaltningsenheder og samarbejdspartnere. Dette kan ikke ske uden, at du giver dit samtykke hertil.

Hvis du ikke giver samtykke, kan det betyde, at din sag ikke kan behandles på den for dig bedst mulige måde.

(...)

Jeg giver samtykke til, at Socialforvaltningen **indhenter relevante** sociale- og helbreds-mæssige oplysninger fra hospital, privat praktiserende læge og andre relevante samarbejdspartnere efter retssikkerhedslovens § 11a, stk. 1 til brug for behandlingen af ovennævnte sag, jf. forvaltningslovens §§ 29, stk. 2, nr. 1 og 32 og lov om patienters retsstilling §§ 24, 25 og 26.

Jeg giver også samtykke til, at Socialforvaltningen **videregiver relevante** sociale- og helbreds-mæssige oplysninger, der er af betydning for sagsbehandlingen til anden forvaltningsmyndighed, privatpraktiserende læge og andre relevante samarbejdspartnere, jf. forvaltningslovens §§ 27, 28 og 31, persondatalovens §§ 3, 6, 7, og 8 og lov om patienters retsstilling §§ 24-26.

(...)

Jeg er endvidere informeret om, at **jeg kan tilbagekalde** et samtykke til indhentning/videregivelse af oplysninger, jf. persondatalovens § 38.

(...)

Persondataloven – uddrag af §§ 3, 6, 7, 8 og 38

§ 3. I denne lov forstås ved:

1) Personoplysninger:

Enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede).

2) – 7) udeladt.

8) Den registreredes samtykke:

Enhver frivillig, specifik og informeret viljestilkendegivelse, hvorved den registrerede indvilger i, at oplysninger, der vedrører den pågældende selv, gøres til genstand for behandling.

9) udeladt

§ 6. Behandling af oplysninger må kun finde sted, hvis

1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke hertil,

2) – 7)

Stk. 2-4 udeladt.

§ 7. Der må ikke behandles oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold og oplysninger om helbreds-mæssige og seksuelle forhold.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis

1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til en sådan behandling,

2) – 4 udeladt

Stk. 3 – 8 udeladt.

§ 8. For den offentlige forvaltning må der ikke behandles oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold end de i § 7, stk. 1, nævnte, medmindre det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedens opgaver.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte oplysninger må ikke videregives. Videregivelse kan dog ske, hvis

1) den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke til videregivelsen,

2) – 5) udeladt.

Stk. 3., 4, 5, 6 og 7 udeladt.

§ 38. Den registrerede kan tilbagekalde et samtykke.”

Nævnte mini vejledning indeholder, ud over det allerede refererede, jf. ovenfor, blandt andet følgende oplysninger:

”Der er lavet to samtykkeerklæringer, en til hver af forvaltningerne, der overordnet indeholder de samme formelle beskrivelser. **Det er den forvaltning der enten træffer afgørelse i en sag eller behandler en sag, der skal have samtykke fra borgeren.** Det er derfor vigtigt at anvende den rigtige blanket.

Vær opmærksom på at blanketterne fra blanketsystemet ikke kan udleveres til borgeren til brug for samtykke til den anden forvaltning, da brevhovedet på blanketten altid vil være fra den forvaltning, som printer blanketten ud.

Eksempel 1: En sag i BIF, hvor der er behov for sociale oplysninger, kræver en samtykkeerklæring i BIF sagen, idet det er BIF der skal indhente oplysningerne. Der skal således ikke ligge en samtykkeerklæring i SOF sagen. Det er den medarbejder der indhenter oplysning hos den anden forvaltning, som har ansvaret for at der foreligger et samtykke.

Eksempel 2: Som eksempel 1, men hvor borgeren samtidig har en ansøgning i SOF, hvor der i sagsbehandlingen er behov for oplysninger fra BIF (eks. enkeltydelse). Her vil der tillige skulle ligge en samtykkeerklæring i SOF.

Det er vigtigt, at du rådgiver og vejleder borgeren i forbindelse med udfyldelse af samtykkeerklæringen.

Du skal således oplyse borgeren om:

- til hvilket formål/hvilken sag samtykket gives
- hvad borgeren giver samtykke til (indhentelse, videregivelse, læsning i journal mv.)
- konsekvensen af at borgeren ikke giver sit samtykke.
- samtykkets varighed og mulighed for tilbagekaldelse

Formål/ sagstype.

I samtykkeerklæringerne og de fælles sagsgange mellem BIF og SOF er der oplyst eksempler på de hyppigste sager, hvor der skal indhentes samtykke til indhentning og videregivelse af oplysninger. Eksemplerne er ikke udtømmende og der kan på samtykkeerklæringen frit angives sagstype samt hvilken lov borgerens ansøgning/sag behandles efter.

Konsekvens af manglende samtykke.

Hvis borgeren ikke vil underskrive samtykkeerklæringen, kan det betyde, at sagen ikke kan blive tilstrækkeligt oplyst. Konsekvensen af at sagen ikke kan blive tilstrækkeligt oplyst er, at sagen vil blive behandlet på det foreliggende grundlag dvs. på baggrund af de oplysninger, som allerede ligger i sagen. Dette kunne betyde, at borgeren ikke kan få den ønskede ydelse.

Samtykkets varighed og mulighed for tilbagekaldelse.

Et samtykke til indhentelse og videregivelse af oplysninger bortfalder, når sagen er færdigbehandlet, dog bortfalder et samtykke til videregivelse af oplysninger senest 1 år efter det er givet.

Borgeren kan til enhver tid tilbagekalde sit samtykke.

Det noteres i S&A journalen, om borgeren har underskrevet en samtykkeerklæring eller ej og i givet fald hvilken dato samtykket er givet og til hvilket formål/hvilken sag. Den underskrevne samtykkeerklæring lægges i sagen.

Det skal ligeledes noteres i S&A journalen, hvis borgeren tilbagekalder sit samtykke."

Ved brev af 20. april 2010 oplyste jeg over for Socialforvaltningen, at jeg kunne konstatere, at den nævnte samtykkeerklæring ikke fremgår af de modtagne sagsakter i en eneste af de 28 modtagne personsager.

Jeg oplyste og anmodede endvidere om blandt andet følgende:

"I en del af de modtagne sager ses at være udfyldt andre skemaer, herunder skemaerne "Ansøgning om boligstøtte", "Boligstøtteskema til ansøgning om ændring af indkomstforhold", "Ansøgning om enkeltydelse" og "Ansøgning om merudgiftsydelse". I øvrigt er skemaerne ikke vedlagt det modtagne sagsmateriale.

Borgerrådgiveren skal på denne baggrund anmode forvaltningen om at oplyse, om den nævnte generelle samtykkeerklæring er anvendt i de sager, fra hvilke Borgerrådgiveren har modtaget kopi af sagsakter. Såfremt erklæringen er anvendt, bedes forvaltningen fremsende kopier heraf med angivelse af, hvilke sager skemaerne tilhører.

Såfremt erklæringen ikke er anvendt, bedes forvaltningen derimod oplyse nærmere om baggrunden herfor."

Jeg bad om at modtage Socialforvaltningens bemærkninger inden fire uger.

Ved brev af 7. juli 2010 modtog jeg bemærkningerne fra Socialforvaltningen. Forvaltningen har blandt andet anført følgende i sin udtalelse:

”Som meddelt telefonisk har forvaltningen iværksat en fornyet undersøgelse af de omhandlede sager.

Det fremgår heraf, at der er ikke anvendt SOF standard samtykkeerklæring i nogle af sagerne udtaget af Borgerrådgiveren til undersøgelse om underretning efter Persondatalovens kap. 8.

Nogle af sagerne udtaget af Borgerrådgiveren omhandler ydelser, som f.eks. flerbørnstillæg, hvor tillægget udbetales pr. automatik efter fødslen, og hvor der således ikke er behov for samtykkeerklæring.

En større del vedrører børnefamilieydelse, børnebidrag samt børnetilskud, hvor der ikke generelt er behov for en særskilt samtykkeerklæring fra borgeren, men hvor det ansøgningskema, borgeren udfylder, giver kommunen ret til at indhente og udveksle relevante oplysninger.

Der forekommer også flere sager vedrørende førtidspension (SP), hvor afgørelsen om førtidspension er afgjort af en anden kommune. Københavns Kommune har derfor ikke behandlet en ansøgning og har derfor ikke haft behov for at indhente samtykke for at udveksle oplysninger med andre ved behandling af en ansøgning. Ved borgerens tilflytning til Københavns Kommune har forvaltningen blot fortsat betalingen af førtidspension til borgeren.

Socialforvaltningen har tidligere oplyst, at oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8 sikres efterlevet i forvaltningen ved anvendelse af samtykkeerklæringer i forbindelse med indhentelse af oplysninger i forvaltningens sager.

Socialforvaltningen oplyste endvidere, at som udgangspunkt anvender Socialforvaltningens blanketter udarbejdet af Kommunernes Landsforening. Kommunernes Landsforening har til brug for orienteringspligten udarbejdet erklæring om ”Samtykke til indhentning og/eller videregivelse af oplysninger”, nr. KLE i 6.00.34G0 i SGO 15 (05/2008). Blanketten indeholder citat af persondatalovens § 3, nr. i og 8 og § 38.

Som det fremgår af den nu gennemførte undersøgelse anvender sagsbehandlerne ansøgningskemaerne udarbejdet af KL, når borgerne søger om en bestemt ydelse fra kommunen. Dette er tilfældet i de sager udtaget af Borgerrådgiveren og som er bevilget af Københavns Kommune. I disse sager anvendes således ikke den udvidede samtykkeerklæring.

I de forskellige ansøgningskemaer udarbejdet af KL orienteres borgerne om, at kommunen kan indhente og registrere oplysninger. Borgeren giver derfor samtykke hertil ved underskrivningen af ansøgningen.

Nedenfor ses et uddrag af de blanketter KL tilbyder og socialforvaltningen anvender:

- Meddelelse om muligheder for at få ordinært og ekstra børnetilskud;
<http://www.klxml.dk/KLBfBlanket/Gaelder/fvi 05.pdf>
- Ansøgning om boligstøtte; <http://www.klxml.dk/KLB/Blanket/Gaelder/bs340.pdf>
- Førtidspension; Samtykke til indhentning og videregivelse af oplysninger
<http://www.klxml.dk/KLB/Blanket/Gaelder/spO2O.pdf>
- Førtidspension, forhøjet; Samtykke til videregivelse af oplysninger om tilkendelse eller forhøjelse af førtidspension;
<http://www.klxml .dk/KLB/Blanket/Gaelder/spO3 0.pdf>

Socialforvaltningen skal beklage, at den tidligere fremsendte udtalelse kan forstås således, at forvaltningen i alle sager anvender den udvidede samtykkeerklæring.

Det er imidlertid forvaltningens vurdering, at de omhandlede sager ikke kræver den udvidede samtykke erklæring, og at der således ikke i relation hertil er sket fejl i forvaltningens sagsbehandling. Der er herved lagt vægt på, at der ikke i de af Borgerrådgiveren udtagne

sager er eksempler på, at de udvidede ansøgningsskemaer har skullet anvendes. Endelig henledes opmærksomheden på, at den del af sagerne nu behandles i Borgerservice."

Ved brev af 18. februar 2011 fremsendte jeg min foreløbige rapport til Socialforvaltningen for forvaltningens eventuelle bemærkninger til rapportens faktiske oplysninger.

Ved brev af 6. maj 2011 modtog jeg følgende bemærkninger fra Socialforvaltningen:

" ...

Rapporten tager udgangspunkt i de 10 først indkomne sager fra henholdsvis Socialcenter Amager, Socialcenter Østerbro samt Socialcenter Valby i 2008, som førte til elektronisk registrering af indgivne oplysninger. Der er tale om sager vedrørende børnefamilieydelse og flerbørnstilskud, særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre, ordinært og ekstra børnetilskud, (forskudsvis udbetaling af) underholdsbidrag, enkeltydelse, merudgiftsydelse, (forskudsvis udbetaling af) børnebidrag, førtidspension, helbrestillæg, folkepension, samt boligstøtte (boligsikring/boligydelse).

Da der i Københavns kommune jo er sket organisationsændringer siden undersøgelsen blev igangsat bemærkes det, at Socialforvaltningen af ovennævnte sager i dag kun behandler sager vedrørende enkeltydelse, merudgiftsydelse, førtidspension samt helbrestillæg.

Borgerrådgiveren konkluderer i sin foreløbige rapport, at Socialforvaltningen via fortrykte oplysninger i samtykkeskemaer mv. tilstræber at give borgerne de obligatoriske oplysninger efter persondatalovens §§ 28 og 29, men at det ved en nærmere analyse og gennemgang af udvalgte sager fremgår, at forvaltningen i ingen af de modtagne personsager har givet tilstrækkelige oplysninger om de forhold, som er nævnt i persondatalovens §§ 28 og 29.

Som resultat af denne konklusion vil Socialforvaltningen overveje, hvorledes man fremover bedst muligt sikrer, at reglerne i persondatalovens §§ 28 og 29 iagttages bedre. Borgerrådgiverens informationsark om rettigheder efter persondataloven vil blive søgt indarbejdet i Socialforvaltningens sagsbehandling, således at borgeren fremover altid vil blive oplyst om, at han kan gøre brug af disse, når forvaltningen behandler oplysninger om vedkommende elektronisk.

Rettighederne er følgende:

- ret til at blive orienteret om indsamling af oplysninger, der behandles elektronisk.
- ret til at bede om aktindsigt i de oplysninger, der behandles elektronisk.
- Ret til at gøre indsigelse mod at oplysningerne behandles elektronisk.
- Ret til at kræve berigtigelse, sletning eller blokering af oplysninger, der er urigtige, vildledende eller på anden måde er behandlet elektronisk i strid med lovgivningen.

..."

Udtalelserne og materialet er gengivet relevante steder nedenfor, hvor der også er angivet en nærmere karakteristik af det modtagne materiale.

3. SAMMENFATNING

Undersøgelsen angår overholdelsen af persondatalovens kapitel 8 i Socialforvaltningen, nærmere bestemt Socialcenter Amager, Østerbro og Valby.

Det drejer sig nærmere om bestemmelser i persondatalovens §§ 28 og 29, om at kommunen ved indsamling og elektronisk behandling af personoplysninger er forpligtet til at underrette den registrerede om den dataansvarliges (kommunens) identitet, formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, kategorierne af modtagere, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål, samt mulige følger af ikke at svare, hvilken type oplysninger det drejer sig om samt reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Forvaltningen er forpligtet til at give disse oplysninger på eget initiativ, medmindre den registrerede må antages allerede at være bekendt med dem. Forvaltningen må i hvert enkelt tilfælde vurdere, om det er tilfældet.

Til brug for undersøgelsen er indhentet en udtalelse fra Socialforvaltningen samt 28 personsager udvalgt efter Borgerrådgiverens kriterier.

Gennemgangen af de 28 sager viser, at forvaltningen via fortrykte oplysninger på forskellige ansøgningsskemaer systematisk giver en række af de oplysninger, som forvaltningen efter persondataloven har pligt til at give. Forvaltningen har således til dels overholdt sin underretningspligt.

Undersøgelsen viser imidlertid, at forvaltningen i ingen af de 28 sager fuldt ud har givet den underretning, som kræves af bestemmelserne, og det har heller ikke været overvejet, om yderligere underretning burde ske.

Borgerrådgiveren har fundet dette kritisabelt.

Idet nogle af de i undersøgelsen berørte sagsområder i dag behandles af Økonomiforvaltningen har Borgerrådgiveren endvidere dags dato fremsendt en kopi af denne rapport til Økonomiforvaltningen med anmodning om, at Økonomiforvaltningen oplyser, hvilke eventuelle overvejelser Økonomiforvaltningen har gjort sig om oplysningspligten efter persondataloven i forbindelse med automatisk udbetaling af en ydelse efter nærmere beskrevne regler.

4. GENERELLE BEMÆRKNINGER

NÆRMERE OM DOKUMENTATIONSGRUNDLAGET

Forvaltningens udtalelse er gengivet i kapitel 2, hvor der også findes en generel oversigt over det modtagne materiale.

De modtagne sagsmateriale har altovervejende karakter af journaludskrifter, stamkort og ansøgningsskemaer og indeholder kun i nogle af sagerne øvrige sagsakter (ind og udgående breve, e-mails mv.) I nogle af ansøgningssagerne er det endvidere alene anført i journalen, at en given ansøgning er modtaget ved Socialforvaltningen, hvorimod en kopi af det modtagne skema ikke fremgår af sagsakterne. Dette er selvsagt utilfredsstillende henset til, at jeg i mit brev af 13. oktober 2008 udtrykkeligt bad om at modtage kopi af *alle akter i sagen ind til nu inklusive tilførsler til elektronisk journal*.

Jeg har overvejet muligheden for at få efterleveret det ønskede sagsmateriale. Henset til den tid Socialforvaltningen var om at tilvejebringe materialet og den tid, jeg har været om udarbejdelsen af nærværende rapport, samt til, at en foreløbig gennemgang har vist, at det på det foreliggende grundlag i alt væsentligt er muligt at fastlægge det centrale i sagsforløbene, har jeg besluttet at gennemføre undersøgelsen på det foreliggende grundlag.

Det er således min klare vurdering, at det er forsvarligt at gennemføre undersøgelsen, så den bliver korrekt med et sikkert faktisk grundlag og med holdbare konklusioner.

Det er omvendt også min vurdering, at enkelte detailspørgsmål ikke kan blive belyst på grund af det ufuldstændige sagsmateriale, men jeg har vægtet undersøgelsens fremme højere end hensynet til at analysere alle mindre aspekter.

Jeg bemærker, at jeg i min rapport om undersøgelse af persondataloven i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (fra 2007) udtalte tilsvarende kritik vedrørende det modtagne materiale.

Der er tale om i alt 28 sager om børnefamilieydelse og flerbørnstilskud, særligt børnetilskud, særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre, ordinært og ekstra børnetilskud, (forskudsvis udbetaling af) underholdsbidrag, enkeltydelse, merudgiftsydelse, (forskudsvis udbetaling af) børnebidrag, førtidspension, helbredstillæg, folkepension samt boligstøtte (boligsikring/boligydelse).

Den grundlæggende analyse består i en konstatering af nogle forholdsvis enkle spørgsmål, herunder om der er tale om elektronisk behandling af personoplysninger, om der er tale om oplysninger, som er indhentet fra borgeren (sagsparten) selv eller fra andre, samt om der i sagen forekommer personoplysninger om andre (bipersoner), og om der er sket underretning efter persondataloven eller taget notat om overvejelser herom.

Det er min vurdering på baggrund af en foreløbig gennemgang af sagsmateriale, at disse grundlæggende spørgsmål i alt væsentligt lader sig besvare af det foreliggende materiale.

Jeg bemærker dog, at jeg brug for min undersøgelse lægger til grund, at det af det modtagne sagsmateriale vil fremgå, hvis der er sket underretning efter persondataloven.

I nogle af sagerne har jeg modtaget kopi af indgivne ansøgningsskemaer. I andre sager er dette, som nævnt, ikke tilfældet. Jeg har ved min undersøgelse lagt til grund, at der i alle tilfælde er udfyldt relevant ansøgningsskema.

Dette har betydning for, om der via information anført på ansøgningsskemaet kan siges at være sket underretning om rettigheder efter persondataloven.

VURDERINGSGRUNDLAGET

Generelt om persondataloven

Persondataloven, lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer er velbeskrevet i Datatilsynets vejledning nr. 126 af 10. juli 2000 (rettighedsvejledningen). Der tages i det følgende udgangspunkt i denne vejledning.

Persondataloven trådte i kraft den 1. juli 2000 og gælder efter lovens § 1 for behandling af personoplysninger, som helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

I det følgende er der lagt vægt på den første del af lovens anvendelsesområde, elektronisk behandling af personoplysninger, jf. nedenfor.

Formålet med loven var at gennemføre en mere tidssvarende generel lovgivning om behandling af personoplysninger til afløsning af den tidligere gældende registerlovgivning. Loven er baseret på et højt beskyttelsesniveau i forhold til den enkelte borger. Samtidig er det hensigten at skabe en fleksibel ordning, som kan danne rammen om en hensigtsmæssig udnyttelse af den stadig større mulighed for – på baggrund af den teknologiske udvikling – at gøre personoplysninger til genstand for elektronisk behandling.

Loven implementerer EF-direktivet om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger af 24. oktober 1995 (EF-Tidende 1995 L 281, s. 31 ff).

Loven indeholder bl.a. regler om, i hvilket omfang behandling af personoplysninger lovligt kan finde sted, hvilke rettigheder registrerede personer har i forhold til de dataansvarlige, krav til behandlingssikkerheden, samt hvorledes tilsynet med behandlingen af oplysninger skal organiseres og udføres.

I forarbejderne til loven fremhæves styrkelsen af den registreredes retsstilling gennem regler om den dataansvarliges pligt til at underrette den registrerede om, at der indsamles oplysninger om denne samt regler om den registreredes indsigtsret.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslaget, Folketingstidende 1999-2000: 3317, 8239, 8748; Tillæg A 3971 og Tillæg B 883 (vedrørende lovforslag 147).

Denne undersøgelse angår Socialforvaltningens sikring af, at oplysningspligten efter persondatalovens kapitel 8 efterleves. Det følgende angår derfor hovedsageligt de bestemmelser i loven, som har betydning for dette. Det drejer sig hovedsageligt om lovens §§ 28-30.

Persondatalovens anvendelsesområde

Loven angår i nærværende sammenhæng Socialforvaltningens (elektroniske) behandling af personoplysninger i forbindelse med forvaltningens sagsbehandling i de socialcentre, som er genstand for undersøgelsen.

Personoplysninger

Personoplysninger efter loven omfatter enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede), jf. lovens § 3, nr. 1.

Som udgangspunkt er enhver identificerbar personoplysning omfattet af loven. Det er således ikke en forudsætning, at personoplysningen kan betegnes som privat, følsom eller lignende.

Begrebet personoplysninger omfatter således "oplysninger, som kan henføres til en fysisk person, selv om dette forudsætter kendskab til personnummer, registreringsnummer eller lignende særli-

ge identifikationer som f.eks. løbenummer. Omfattet vil ligeledes bl.a. være oplysninger, som foreligger i form af billede, personens stemme, fingeraftryk eller genetiske kendetegn. Det er uden betydning, hvorvidt identifikationsoplysningen er alment kendt eller umiddelbart tilgængelig. Også de tilfælde, hvor det kun for den indviede vil være muligt at forstå, hvem en oplysning vedrører, er omfattet af definitionen. Det er med andre ord tilstrækkeligt, at der i forbindelse med behandlingen er etableret en ordning med et løbenummer eller lignende, f.eks. medlemsnummer eller journalnummer. Er f.eks. navn eller adresse erstattet af en kode, der kan føres tilbage til den oprindelige individuelle personoplysning, vil der stadigvæk være tale om en personoplysning. (...) Oplysninger, som er gjort anonyme på en sådan måde, at den registrerede ikke længere kan identificeres, er ikke omfattet af definitionen. Ved afgørelsen af, om en person er identificerbar, skal alle de hjælpemidler, der med rimelighed kan tænkes bragt i anvendelse for at identificere den pågældende enten af den dataansvarlige eller af enhver anden person, tages i betragtning.", jf. bemærkningerne til lovens § 3.

Behandling

De behandlinger, som er omfattet af loven, er efter lovens § 3, nr. 2, enhver operation eller række af operationer med eller uden brug af elektronisk databehandling, som oplysninger gøres til genstand for.

Dette omfatter enhver form for håndtering af oplysninger, herunder indsamling, registrering, opbevaring, brug, videregivelse, samkøring, blokering og sletning.

Dataansvarlig

Loven indeholder en række forpligtelser for den dataansvarlige, der defineres som den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution eller ethvert andet organ, der alene eller sammen med andre afgør, til hvilket formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af oplysninger, jf. lovens § 3, nr. 4.

I forhold til denne undersøgelse udgør Københavns Kommune ved Socialforvaltningen den dataansvarlige, som er forpligtet til at sikre de registrerede information, ret til indsigt mv.

Krav til behandling af personoplysninger

Loven indeholder en række bestemmelser om, under hvilke omstændigheder myndigheder mv. må behandle personoplysninger. De væsentligste bestemmelser for offentlige myndigheders behandling af personoplysninger findes i lovens kapitel 4 og kapitel 11.

Overordnet følger det af lovens § 5, at oplysninger skal behandles i overensstemmelse med god databehandlingskik.

Personer, der udfører arbejde under den dataansvarlige, og som får adgang til oplysninger, må kun behandle disse efter instruks fra den dataansvarlige, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, jf. lovens § 41, stk. 1.

Den dataansvarlige skal efter lovens § 41, stk. 3, træffe de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven.

Indsamling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål, og senere behandling må ikke være uforenelig med disse formål, jf. lovens § 5, stk. 2.

Oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles, jf. lovens § 5, stk. 3.

Behandling af oplysninger skal tilrettelægges således, at der foretages fornøden ajourføring af oplysningerne. Der skal endvidere foretages den fornødne kontrol for at sikre, at der ikke behandles urigtige eller vildledende oplysninger. Oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende, skal snarest muligt slettes eller berigtiges, jf. lovens § 5, stk. 4.

Bestemmelserne i lovens §§ 6-11 regulerer nærmere, hvornår behandling af personoplysninger overhovedet må finde sted. Disse bestemmelser er af særlig interesse for en myndigheds behandling af personoplysninger i forbindelse med sagsbehandling og anden informationsudveksling med borgerne (f.eks. ved opfyldelse af vejledningsforpligtelsen).

Som hovedregel kan en offentlig myndighed behandle personoplysninger, når behandlingen er påkrævet af lov, herunder f.eks. for at kunne tage stilling til og besvare en ansøgning om hjælp fra en borger. Det er forudsat, at der i videst mulige omfang skal indhentes samtykke til registrering og videregivelse af personoplysninger.

Denne undersøgelse omfatter ikke Socialforvaltningens ret til at behandle personoplysninger, men alene forvaltningens sikring af de registreredes rettigheder *når* der behandles personoplysninger.

Borgernes rettigheder efter persondataloven

Reglerne om den registreredes rettigheder er indeholdt i lovens kapitel 8-10. Her er der fastsat bestemmelser om den dataansvarliges oplysningspligt over for den registrerede, om den registreredes indsigt og om andre rettigheder, som den registrerede har.

Denne undersøgelse omhandler disse rettigheder med hovedvægten på Socialforvaltningens oplysningspligt ved registrering af personoplysninger. Reglerne beskrives i det følgende.

Ret til oplysning om registrering

De *generelle* regler om dataansvarliges oplysningspligt over for registrerede personer er fastsat i lovens kapitel 8 (§§ 28-30).

Formålet med reglerne er ifølge rettighedsvejledningen dels at sikre, at den registreredes beslutning om at afgive oplysninger om sig selv træffes på et pålideligt faktisk grundlag med hensyn til en række nærmere beskrevne forhold, dels at skabe større gennemsigtighed og overblik vedrørende personregistreringer. Der tages et vist hensyn til, at de dataansvarlige ikke bør pålægges for vidtgående byrder.

Persondatalovens §§ 28-30 har følgende ordlyd:

”§ 28. Ved indsamling af oplysninger hos den registrerede skal den dataansvarlige eller dennes repræsentant give den registrerede meddelelse om følgende:

- 1) Den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet.
- 2) Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.
- 3) Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
  - a) Kategorierne af modtagere.
  - b) Om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare.
  - c) Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis den registrerede allerede er bekendt med de i nr. 1-3 nævnte oplysninger.

§ 29. Hvor oplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede, påhviler det den dataansvarlige eller dennes repræsentant ved registreringen, eller hvor de indsamlede oplysninger

er bestemt til videregivelse til tredjemand, senest når videregivelsen af oplysningerne finder sted, at give den registrerede meddelelse om følgende:

- 1) Den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet.
- 2) Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.
- 3) Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
  - a) Hvilken type oplysninger det drejer sig om.
  - b) Kategorierne af modtagere.
  - c) Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis den registrerede allerede er bekendt med de i nr. 1-3 nævnte oplysninger, eller hvis registreringen eller videregivelsen udtrykkeligt er fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 gælder heller ikke, hvis underretning af den registrerede viser sig umulig eller er uforholdsmæssigt vanskelig.

§ 30. Bestemmelserne i § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, gælder ikke, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til private interesser, herunder hensynet til den pågældende selv.

Stk. 2. Undtagelse fra bestemmelserne i § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, kan tillige gøres, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser, herunder navnlig til

- 1) statens sikkerhed,
- 2) forsvaret,
- 3) den offentlige sikkerhed,
- 4) forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager eller i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv,
- 5) væsentlige økonomiske eller finansielle interesser hos en medlemsstat eller Den Europæiske Union, herunder valuta-, budget- og skatteanliggender, og
- 6) kontrol-, tilsyns- eller reguleringsopgaver, herunder opgaver af midlertidig karakter, der er et led i den offentlige myndighedsudøvelse på de i nr. 3-5 nævnte områder."

Som det fremgår af bestemmelserne, påhviler der den dataansvarlige (eller dennes repræsentant) en pligt til *af egen drift* at give den registrerede meddelelse om de nævnte forhold ved indsamling af oplysninger om den pågældende. Det er altså ikke et krav, at den registrerede fremsætter begæring om at modtage oplysningerne.

For en nærmere gennemgang af reglerne gengives her et uddrag af rettighedsvejledningen (pkt. 2.1. – 2.3.4.):

"2.1. Oplysningspligt ved indsamling af oplysninger hos den registrerede

2.1.1. På hvilket tidspunkt skal oplysningspligten opfyldes?

Efter lovens § 28, stk. 1, indtræder den dataansvarliges oplysningspligt over for den registrerede ved *indsamlingen* af oplysninger.

Begrebet *indsamling*, der er én blandt andre behandlingsformer, jf. lovens § 3, nr. 2, dækker ikke blot over den form for behandling, der finder sted, når den dataansvarlige ved personlig eller telefonisk henvendelse eller gennem spørgeskemaer, ansøgningsformularer og lignende aktivt indsamler oplysninger hos den registrerede. Indsamling foreligger også, når den registrerede, evt. uopfordret, henvender sig til den dataansvarlige, hvadenten dette sker ved personligt fremmøde, telefonisk, skriftligt eller på anden måde, når blot den dataansvarlige modtager oplysningerne og derefter undergiver dem en eller anden form for behandling, f.eks. registrering eller opbevaring.

Den registrerede skal som udgangspunkt have meddelelse om de i § 28 nævnte forhold *samtidig med indsamlingen* af oplysninger hos den registrerede.

I de tilfælde, hvor oplysninger indsamles i forbindelse med, at den registrerede f.eks. skal indlevere en ansøgning, blanket eller lignende til den dataansvarlige, kan oplysningspligten opfyldes ved, at de fornødne informationer er fortrykt på ansøgningen, blanketten m.v. Det gælder også, hvis oplysningerne indsamles elektronisk gennem en hjemmeside på Internettet.

Hvis den registrerede selv henvender sig til den dataansvarlige uden brug af en fortrykt ansøgningsformular eller lignende, f.eks. i et almindeligt brev, skal den dataansvarlige opfylde sin oplysningspligt snarest muligt, hvilket i almindelighed vil sige inden for 10 dage. I praksis må det dog forventes, at oplysningspligten ofte ikke gælder i disse situationer, jf. nærmere herom neden for under pkt. 2.3.1.

Den dataansvarlige er alene forpligtet til at give meddelelse til den registrerede én gang.

Dette gælder såvel ved enkeltstående indsamlinger som ved løbende indsamling af oplysninger hos den registrerede. Ved indsamling af oplysninger i samme sag, er en gentagelse af oplysningerne til opfyldelse af oplysningspligten således ikke nødvendig. En betingelse for at undlade at underrette den registrerede, hver gang der indsamles oplysninger, er dog, at de efterfølgende indsamlinger ikke går ud over rammerne for den meddelelse, som er givet til den registrerede i forbindelse med den første indsamling.

2.1.2. Formkrav

Der gælder ingen formkrav til meddelelsen til den registrerede. Fremgår de nævnte oplysninger af den dataansvarliges henvendelse som sådan, f.eks. en høringskrivelse eller et ansøgningskema, er særskilt underretning ikke nødvendig. Der er heller ikke noget krav om, at oplysningerne skal opstilles på en speciel måde, at de skal fremhæves særligt eller på anden vis skal gives særskilt i forhold til henvendelsen i øvrigt. Da det imidlertid er den dataansvarlige, som - i tilfælde af uenighed om, hvorvidt der er givet den fornødne underretning til den registrerede - skal kunne dokumentere, at oplysningspligten er opfyldt, bør underretningen gives skriftligt eller eventuelt elektronisk, jf. straks nedenfor. Meddelelsen skal være både klar og entydig.

Hvis indsamlingen af oplysninger sker elektronisk, f.eks. gennem udfyldelse af en elektronisk formular på den dataansvarliges hjemmeside, skal den dataansvarlige også kunne dokumentere, at oplysningspligten er blevet overholdt. Beviset for, at oplysningspligten er blevet overholdt, kan i sådanne tilfælde føres ved f.eks. at gemme en udskrift af den side, hvorpå oplysningerne gives.

I tilfælde, hvor offentlige myndigheder indhenter oplysningerne mundtligt, f.eks. under møder med den pågældende, i forbindelse med interview, ved rapportoptagning eller ved samtidig oprettelse af og tilførsel til en journal eller lignende, kan det godt tænkes, at myndigheden vil kunne dokumentere, at oplysningspligten er iagttaget, når det af rapporten, journalen m.v. fremgår, at oplysningerne er afgivet mundtligt til den pågældende. Den, der noterer sådanne oplysninger på sagen, har typisk ingen personlig interesse i sagens realitet og foretager notatet under det tjenstlige og strafferetlige ansvar, hvorunder alle offentligt ansatte virker, og notatet må derfor kunne tillægges betydelig bevismæssig værdi.

Det bemærkes, at en offentlig myndighed, som mundtligt modtager oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, eller som på anden måde er bekendt med sådanne oplysninger, skal gøre notat om indholdet af oplysningerne, jf. lov om offentlighed i forvaltningen (offentlighedsloven) § 6. Pligten gælder dog ikke, hvis oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter, eller hvis der er tale om andet end afgørelsessager. Det følger imidlertid af begrebet »god forvaltningsskik«, at en

myndighed - uanset om der er tale om en afgørelsessag eller ej - skal sørge for, at der gøres skriftlige notater om ekspeditioner af væsentlig betydning for behandlingen af en sag, hvis de ikke fremgår af sagens dokumenter i øvrigt.

2.1.3. Hvilke oplysninger skal meddeles?

Det, der skal gives den registrerede meddelelse om, er for det første *den dataansvarliges og dennes eventuelle repræsentants identitet*, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 1. Dette kan opfyldes ved meddelelse om navn og adresse. Hvis den dataansvarlige indhenter oplysningerne skriftligt eller via en hjemmeside, vil det typisk fremgå af selve skrivelsen eller hjemmesiden, at det er vedkommende dataansvarlige, der forestår behandlingen af de personoplysninger, der indhentes. I andre tilfælde skal oplysning om, hvem der står bag henvendelsen, gives. Det gælder f.eks. hvis der er tradition for, at oplysningerne indsamles af den enkelte ansatte hos den dataansvarlige, og indhentelsen fremstår som iværksat af den pågældende, f.eks. inden for forskning. Indsamler en dataansvarlig oplysningerne på en anden dataansvarligs vegne, vil det ikke være tilstrækkeligt at give oplysning om, hvem der repræsenterer den dataansvarlige. Indhenter politiet således oplysninger for en anden myndighed, f.eks. et statsamt som led i behandlingen af en sag om samvær eller faderskab, skal der gives oplysning om, at det er statsamtet og ikke politiet, der er den dataansvarlige.

Endvidere skal der gives meddelelse om *formålene* med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 2. I kravet om formålsangivelse ligger, at der skal gives den registrerede tilstrækkelig information til, at den pågældende bliver klar over, hvad der er baggrunden for, at der indsamles oplysninger om den pågældende. Hvilke krav der i det enkelte tilfælde skal stilles til formålsangivelsen, vil bero på en vurdering af de konkrete omstændigheder omkring behandlingen af oplysningerne. Da hensigten med bestemmelsen - som nævnt oven for under pkt. 2 - er at skabe åbenhed omkring behandlingen af oplysninger, må det dog kræves, at den dataansvarlige - som minimum - underretter den registrerede om, hvad de indsamlede oplysninger skal bruges til eller påtænkes brugt til på indsamlingstidspunktet. Indsamlede oplysninger kan herefter i den periode, som er nødvendig hertil, behandles i disse øjemed. Oplysningerne vil endvidere i almindelighed kunne behandles (benyttes) til andre, efterfølgende saglige formål, uden at den dataansvarlige på ny skal give den registrerede meddelelse, hvis behandlingen ikke er uforenelig med det eller de formål, som oprindeligt er oplyst til den registrerede i forbindelse med opfyldelsen af oplysningspligten. Kun i særlige tilfælde vil der påhvile den dataansvarlige en pligt til efterfølgende at oplyse om (nye) behandlingsformål, som ikke er omfattet af den oprindelige meddelelse, og som aktualiseres efter tidspunktet for indsamlingen af oplysninger.

Endelig skal der gives meddelelse om *alle yderligere oplysninger*, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 3. Efter bestemmelsen vil der bl.a. kunne blive tale om, at den registrerede skal have meddelelse om *kategorierne af modtagere* af de indsamlede oplysninger, om det er *obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål*, om *mulige følger af ikke at svare, samt vejledning om reglerne om indsigt i og berigtigelse* af de oplysninger, der vedrører den registrerede, jf. litra a-c.

Opregningen i litra a-c er ikke udtømmende. Der vil derfor efter omstændighederne kunne påhvile den dataansvarlige en pligt til at give den registrerede anden information end de oplysninger, som følger af bestemmelserne i litra a-c. Om der skal gives den registrerede anden (yderligere) information beror - ligesom med hensyn til bestemmelserne i litra a-c - på en konkret vurdering af, om dette er nødvendigt for, at den registrerede kan varetage sine interesser i det enkelte tilfælde. Der skal endvidere tages hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet. Oplysningspligten omfatter som udgangspunkt alene oplysninger, som på indsamlingstidspunktet må anses for nødvendige i bestemmelsens forstand. Efter omstændighederne kan der dog påhvile den dataansvarlige en pligt til også at oplyse om (nye) forhold, som ikke er omfattet af den oprindelige meddelelse, og som først aktualiseres efter tidspunktet for indsamlingen af oplysningerne.

Hvad særligt angår de situationer, hvor der i medfør af lovens § 28, stk. 1, nr. 3, litra a, skal oplyses om *kategorierne af modtagere*, gælder det selvsagt, at der ikke skal gives den registrerede fornyet meddelelse, hver gang indsamlede oplysninger om den pågældende meddeles til en ny modtager, der falder ind under de kategorier af modtagere, som oprindeligt er oplyst til den registrerede. Det bemærkes, at begrebet »modtager« defineres som: »Den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution eller ethvert andet organ, hvortil oplysningerne meddeles, uanset om der er tale om en tredjemand. Myndigheder, som vil kunne få meddelt oplysninger som led i en isoleret forespørgsel, betragtes ikke som modtager«, jf. lovens § 3, nr. 7. Heraf følger, at hvor indsamlede oplysninger skal anvendes internt i forskellige afdelinger og lignende inden for samme myndighed (f.eks. en kommune) eller virksomhed, forening m.v., er der ikke tale om overførsel af oplysninger til en modtager, og der vil derfor ikke i sådanne tilfælde påhvile den dataansvarlige en pligt til at underrette den registrerede herom.

I de situationer, hvor der derimod er tale om, at indsamlede oplysninger meddeles til en modtager (f.eks. en anden myndighed, virksomhed m.v.), påhviler det modtageren - i det omfang denne foretager videre behandling af oplysningerne og således er at anse for ny dataansvarlig for oplysningerne - at underrette den registrerede om den foretagne indsamling af oplysninger, jf. lovens § 29 om oplysningspligt ved indsamling af oplysninger hos andre end den registrerede selv. Om meddelelse skal gives vil bl.a. afhænge af, om den registrerede allerede må antages at være bekendt med forholdet, f.eks. gennem den oprindelige meddelelse, som den registrerede fik i forbindelse med afgivelsen af oplysninger til den oprindelige dataansvarlige, jf. nærmere neden for under pkt. 2.2.-2.3.

Ofte vil det også være et naturligt led i opfyldelsen af oplysningspligten efter nr. 3, litra b, at den dataansvarlige i forbindelse med indsamlingen informerer den registrerede om, hvorvidt der er pligt til at svare på spørgsmål, herunder om evt. strafansvar for ikke at besvare en henvendelse om at få oplysningerne eller på anden måde give indberetning og om konsekvenserne af ikke at svare.

Hvad angår nr. 3, litra c, om indsigt og berigtigelse vil der i de tilfælde, hvor den registrerede retter uopfordret henvendelse til den dataansvarlige med oplysninger om sig selv, f.eks. i et almindeligt brev, i almindelighed ikke være behov for at oplyse herom. Hvis indsamlingen af oplysninger sker gennem en blanket, et ansøgnings-skema eller lignende, vil den dataansvarlige dog uden større udgift kunne give oplysningerne gennem en fortrykt, generel vejledning på blanketten m.v.

2.2. Oplysningspligt ved indsamling af oplysninger hos andre end den registrerede

2.2.1. På hvilket tidspunkt skal oplysningspligten opfyldes?

Oplysningspligten over for den registrerede i forbindelse med indsamling af oplysninger om den pågældende hos andre end den registrerede selv *indtræder som udgangspunkt ved registreringen* af de indsamlede oplysninger. I de tilfælde, hvor de indsamlede oplysninger er bestemt til videregivelse til tredjemand, indtræder oplysningspligten dog senest, når videregivelse af de indsamlede oplysninger finder sted, jf. lovens § 29, stk. 1.

Hvilken tidsfrist, der kan indlægges i begrebet »ved registreringen«, afhænger af sagens nærmere omstændigheder. Den dataansvarlige skal dog altid - vurderet i forhold til den indsats der kræves fra den dataansvarliges side for at opfylde oplysningspligten - give den registrerede meddelelse så tidligt som muligt. Hvis den dataansvarlige allerede på selve registreringstidspunktet ved, at der i løbet af ganske kort tid herefter skal rettes henvendelse til den registrerede, f.eks. fordi den dataansvarlige skal forelægge sagens dokumenter for den registrerede, eller der skal foretages andre sagsbehandlingsskridt, vil oplysningspligten som altovervejende hovedregel kunne opfyldes samtidig med denne senere henvendelse. I

øvrigt vil oplysningspligten i almindelighed skulle opfyldes inden for 10 dage efter registreringen.

I de tilfælde, hvor de indsamlede oplysninger er bestemt til videregivelse til tredjemand, vil den dataansvarlige kunne vente med at opfylde oplysningspligten til det tidspunkt, hvor videregivelsen finder sted. Det skal dog på tidspunktet for indsamlingen være klart, at oplysningerne skal videregives til tredjemand. Endvidere er det en betingelse, at videregivelsen skal ske inden for en forholdsvis snæver periode. Oplysningspligten indtræder i givet fald, når videregivelsen til tredjemand første gang finder sted.

Den dataansvarlige er - uafhængigt af hvornår oplysningspligten indtræder - alene forpligtet til at give meddelelse til den registrerede én gang. Dette gælder såvel ved enkeltstående indsamlinger som ved løbende indsamling af oplysninger. Ved indhentelse af yderligere oplysninger i samme sag, er en gentagelse af oplysningspligten således ikke nødvendig. En betingelse for at undlade at underrette den registrerede hver gang, der indsamles oplysninger hos andre end den registrerede, er dog, at de efterfølgende indsamlinger ikke går ud over rammerne for den meddelelse, som er givet til den registrerede i forbindelse med den første indsamling eller videregivelse. Til eksempel kan nævnes de tilfælde, hvor et pengeinstitut med henblik på at udarbejde kontooversigter for sine kunder løbende indsamler oplysninger om de betalingstransaktioner, som kunderne foretager i forretninger, andre pengeinstitutter m.v. Her vil oplysningspligten således kunne opfyldes én gang for alle ved kunde-forholdets begyndelse. Hvis en offentlig myndighed løbende behandler henvendelser fra en borger, hvor der ikke er tale om det samme forhold (sagsgenstand), f.eks. ansøgninger om forskellige ydelser, skal hver henvendelse behandles særskilt i forhold til reglerne om oplysningspligt.

2.2.2. Formkrav

Der gælder ingen formkrav til meddelelsen til den registrerede. Da det imidlertid er den dataansvarlige, som - i tilfælde af uenighed om, hvorvidt der er givet den fornødne underretning til den registrerede - skal kunne dokumentere, at oplysningspligten er opfyldt, bør underretningen gives skriftligt. Meddelelsen skal være både klar og entydig. Se i øvrigt oven for under pkt. 2.1.2.

2.2.3. Hvilke oplysninger skal meddeles?

Hvis de indsamlede oplysninger ikke er indsamlet hos den registrerede selv, skal der gives den registrerede meddelelse om *den dataansvarlige og dennes eventuelle repræsentants identitet*, samt *formålene* med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, jf. lovens § 29, stk. 1, nr. 1 og 2. For så vidt angår det nærmere indhold af disse bestemmelser henvises til det, som er anført oven for under pkt. 2.1.3.

Herudover skal der gives den registrerede *alle yderligere oplysninger*, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, jf. § 29, stk. 1, nr. 3. Dette kan bl.a. være oplysninger om *typen af oplysninger*, som er indsamlet, om eventuelle *kategorier af modtagere*, samt vejledning om *reglerne for indsigt i og berigtigelse* af de indsamlede oplysninger, jf. litra a-c.

Opregningen i litra a-c er ikke udtømmende. Der vil derfor efter omstændighederne kunne påhvile den dataansvarlige en pligt til at give den registrerede anden information end de oplysninger, som følger af bestemmelserne i litra a-c. Om der skal gives den registrerede anden (yderligere) information beror - ligesom med hensyn til bestemmelserne i litra a-c - på en konkret vurdering af, om dette er nødvendigt for, at den registrerede kan varetage sine interesser i det enkelte tilfælde. Der skal endvidere tages hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet. Oplysningspligten omfatter som udgangspunkt alene oplysninger, som på indsamlingstidspunktet må anses for nødvendige i

bestemmelsens forstand. Efter omstændighederne kan der dog påhvile den dataansvarlige en pligt til også at oplyse om (nye) forhold, som ikke er omfattet af den oprindelige meddelelse, og som først aktualiseres efter tidspunktet for indsamlingen eller videregivelsen af oplysningerne. Om det nærmere indhold af bestemmelsen i lovens § 29, stk. 1, nr. 3, henvises i øvrigt til det, som er anført oven for under pkt. 2.1.3.

I de situationer, hvor der i medfør af lovens § 29, stk. 1, nr. 3, litra a, skal gives den registrerede meddelelse om *typen af oplysninger, som er indsamlet*, påhviler der ikke den dataansvarlige en forpligtelse til at oplyse den registrerede om, hvilke konkrete oplysninger der er indsamlet om den pågældende, jf. herved også lovens § 29, stk. 1, nr. 3, litra c. Ønsker den registrerede at få oplyst, hvilke konkrete oplysninger, der er indsamlet om vedkommende, må den registrerede i stedet anmode om indsigt heri efter reglerne i lovens kapitel 9.

Endelig skal det fremhæves, at behovet for at give den registrerede oplysninger efter nr. 3, litra c, om reglerne om indsigt i og berigtigelse af indsamlede oplysninger generelt vil være større i de situationer, hvor oplysningerne ikke er indsamlet direkte hos den registrerede selv.

2.3. Undtagelser fra oplysningspligten

Som anført oven for under pkt. 2.1.-2.2. påhviler der den dataansvarlige en pligt til at underrette den registrerede om en række forhold i forbindelse med indsamling af oplysninger hos såvel den registrerede selv som hos andre end den registrerede, jf. lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1.

Denne oplysningspligt gælder imidlertid ikke ubetinget. Efter lovens § 28, stk. 2, § 29, stk. 2-3, og § 30, kan der gøres undtagelse fra oplysningspligten i en række tilfælde, jf. herom neden for under pkt. 2.3.1.-2.3.4. De nævnte undtagelsesbestemmelser har navnlig deres baggrund i, at en ubetinget oplysningspligt ville være for vidtgående i forhold til den dataansvarlige, der ville blive påført betydelige omkostninger, som ikke i alle tilfælde ville stå mål med det udbytte, en registreret person har af at modtage underretning om, at der indsamles oplysninger om vedkommende.

2.3.1. Den registrerede er allerede bekendt med oplysningerne

2.3.1.1. Indsamling hos den registrerede selv

Efter lovens § 28, stk. 2, kan der i de situationer, hvor der indsamles oplysninger hos den registrerede selv, gøres undtagelse fra oplysningspligten, hvis *den registrerede allerede er bekendt med* de oplysninger, som er omfattet af oplysningspligten. Om dette er tilfældet, vil bero på en konkret vurdering af omstændighederne omkring indsamlingen af oplysningerne.

I de tilfælde, hvor indsamlingen af oplysninger sker ved, at den registrerede selv, eventuelt uopfordret, har rettet henvendelse til den dataansvarlige, vil det dog i almindelighed kunne lægges til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger, der efter lovens § 28, stk. 1, skal gives den pågældende. Den registrerede vil således som altovervejende hovedregel være bekendt med *den dataansvarliges identitet*, samt *formålene* med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 1 og 2. Endvidere vil det i almindelighed ikke - under hensyn til de omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet - være nødvendigt at give den registrerede *yderligere oplysninger* for, at den pågældende kan varetage sine interesser, jf. § 28, stk. 1, nr. 3.

Også i de situationer, hvor den dataansvarlige aktivt indsamler oplysninger hos den registrerede (f.eks. gennem en ansøgningsblanket), vil det i mange tilfælde kunne lægges til

grund, at den registrerede allerede er bekendt med de i lovens § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, anførte oplysninger.

I begge de nævnte situationer gælder det dog, at lovens § 28, stk. 2, bygger på den forudsætning, at den dataansvarlige skal opfylde sin oplysningspligt, hvis den dataansvarlige er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i stk. 1, nr. 1-3, anførte oplysninger.

2.3.1.2. Indsamling hos andre end den registrerede

Af lovens § 29, stk. 2, 1. led, følger, at der i de tilfælde, hvor de indsamlede oplysninger ikke stammer fra den registrerede selv, kan gøres undtagelse fra oplysningspligten, hvis *den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger*, som efter bestemmelsens stk. 1 er omfattet af oplysningspligten.

Om dette er tilfældet, vil bero på en konkret vurdering af omstændighederne omkring indsamlingen af oplysningerne. I modsætning til hvad der gælder efter undtagelsesbestemmelsen i lovens § 28, stk. 2, jf. oven for under pkt. 2.3.1.1., vil den dataansvarlige ofte ikke kunne lægge til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger, som den dataansvarlige er forpligtet til at give meddelelse om. Navnlig spørgsmålet om, hvorvidt den registrerede skal have meddelelse om de i § 29, stk. 1, nr. 3, anførte oplysninger, må forventes at være svært at vurdere i praksis. Dette skal endvidere ses i lyset af, at lovens § 29, stk. 2, 1. led, bygger på den forudsætning, at den dataansvarlige skal give den registrerede meddelelse i overensstemmelse med stk. 1, hvis den dataansvarlige er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte oplysninger.

Det anførte betyder bl.a., at hvis en dataansvarlig, der har indsamlet oplysninger hos den registrerede og i den forbindelse har opfyldt sin oplysningspligt efter lovens § 28, efterfølgende videregiver de indsamlede oplysninger til en anden dataansvarlig, skal denne nye dataansvarlige som udgangspunkt opfylde oplysningspligten efter lovens § 29. Den nye dataansvarlige vil således alene kunne undlade at give den registrerede meddelelse i overensstemmelse med lovens § 29, stk. 1, hvis den oprindelige dataansvarlige enten allerede har givet de fornødne oplysninger til den registrerede, jf. lovens § 29, stk. 2, 1. led, eller hvis en af de øvrige undtagelsesbestemmelser er opfyldt, jf. nedenfor.

2.3.2. Registreringen eller videregivelsen følger af lov

Efter lovens § 29, stk. 2, 2. led, gælder oplysningspligten ikke, *hvis registreringen eller videregivelsen er udtrykkeligt fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov.*

Heraf følger, at oplysningspligten efter lovens § 29, stk. 1, ikke gælder, hvis det er udtrykkeligt fastsat i lovgivningen, at der skal ske registrering eller videregivelse af oplysninger. Pligten eller retten til at registrere eller videregive indsamlede oplysninger kan for det første følge af lov i formel forstand, f.eks. regler i skattekontrolloven og i lov om Det Centrale Personregister (CPR). Endvidere kan pligten eller retten til at registrere eller videregive oplysninger følge af administrative forskrifter, såsom anordninger og bekendtgørelser.

I kravet om udtrykkelighed ligger, at det ikke må give anledning til tvivl, hvorvidt det i lovgivningen er fastsat, at den dataansvarlige skal foretage registrering eller videregivelse af de indsamlede oplysninger.

2.3.3. Underretning viser sig umulig eller uforholdsmæssig vanskelig

Oplysningspligten efter lovens § 29, stk. 1, gælder ikke, hvis underretning af den registrerede *viser sig umulig eller er uforholdsmæssigt vanskelig*, jf. § 29, stk. 3.

Med udtrykket *uforholdsmæssigt vanskelig* fastsættes det, at der gælder et proportionalitetsprincip ved vurderingen af, om meddelelse, som foreskrevet i lovens § 29, stk. 1, skal gives. Der skal ske en afvejning af på den ene side betydningen af en sådan underretning for den registrerede, og på den anden side den arbejdsindsats hos den dataansvarlige, der vil være forbundet med en sådan underretning. I hvilket omfang, underretning af registrerede personer er uforholdsmæssigt vanskelig eller endog umulig, skal afgøres i den enkelte situation. Der skal i den forbindelse bl.a. lægges vægt på antallet af registrerede, som skal have meddelelse, oplysningernes alder, samt de kompensatoriske foranstaltninger, f.eks. offentlige oplysningskampagner, der eventuelt måtte blive truffet af den dataansvarlige i forbindelse med indsamlingen. Endvidere må det tillægges betydning, hvor betydelige de interesser er, af hensyn til hvilke oplysningerne behandles, og hvor indgribende det er for den enkelte, at der foretages behandling af oplysninger om vedkommende. Det vil herunder være af betydning, om behandlingen af oplysninger foretages som led i enkeltsagsbehandling, eller om behandlingen foretages i en række identiske sager. Er der tale om enkeltsagsbehandling, vil der være en formodning for, at det ikke vil være uforholdsmæssigt vanskeligt at opfylde oplysningspligten, navnlig ikke hvis opfyldelsen heraf kan ske i forbindelse med iværksættelsen af andre sagsbehandlingskridt m.v. over for den registrerede. Er der tale om et større antal identiske sager, vil det derimod ofte kunne være uforholdsmæssigt vanskeligt at opfylde oplysningspligten. Der må dog stilles krav om et meget betydeligt antal sager, førend forholdet kan begrunde, at oplysningspligten ikke skal opfyldes, og der skal under alle omstændigheder foretages en afvejning over for den registreredes interesse i, at oplysningspligten bliver efterlevet, jf. nedenfor.

Det anførte skal ses i sammenhæng med, hvor indgribende behandlingen af de indsamlede oplysninger er for den enkelte borger. Jo større betydning databehandlingen må antages at have for den enkelte, jo mere taler for, at den dataansvarlige skal opfylde sin oplysningspligt. Omvendt i de tilfælde, hvor den registreredes interesse i at modtage underretning om indsamlingen af oplysninger må anses for at være begrænset. Dette vil bl.a. kunne være tilfældet med hensyn til eventuelle *bipersoner*, om hvem der behandles personoplysninger.

Uanset at bipersoner som udgangspunkt har de samme rettigheder efter persondataloven, som andre registrerede personer, jf. oven for under pkt. 1.5., skal der - på baggrund af de ovennævnte momenter - for hver enkelt behandling af oplysninger om bipersoner tages stilling til, om oplysningspligten skal opfyldes over for den pågældende. En sådan vurdering vil i almindelighed falde ud til, at eventuelle indsamlede eller registrerede oplysninger om bipersoner er uden betydning for de pågældende i forbindelse med den behandling af personoplysninger, som den dataansvarlige foretager. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis f.eks. en dataansvarlig kommune indhenter oplysninger om en person og i samme forbindelse anmoder vedkommende om oplysninger om andre personer, f.eks. familiens læge, angivet med navn og tjenesteadresse, personens hjemmehjælper eller lignende personer. Nævnes kan endvidere det tilfælde, at pårørende optræder som bipersoner, f.eks. ved ansøgning om optagelse i daginstitution, ved ansøgning om adoptionstilskud eller ved ansøgning om offentlige ydelser eller offentlig service. For alle disse situationer gælder det, at behandlingen ikke vil have konsekvenser for vedkommende biperson, hvorfor der normalt ikke vil skulle gives underretning efter lovens § 29, stk. 1.

Indgår i sagen oplysninger om bipersoners rent private forhold, jf. lovens § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1 og 4, kan dette efter omstændighederne tale for nogen tilbageholdenhed med at anvende undtagelsen.

Hvis der foretages en behandling af oplysninger i *statistisk øjemed* eller til *historiske eller videnskabelige forskningsformål*, vil afvejningen af på den ene side styrken af den registreredes interesse i at modtage underretning om indsamlingen, og på den anden side den arbejdsindsats, som i givet fald vil påhvile den dataansvarlige, føre til, at der kun i særdeles begrænset omfang påhviler den dataansvarlige en oplysningspligt over for de personer, som berøres af behandlingen. Det bemærkes i den forbindelse, at det vil være særdeles vanskeligt og til tider endog umuligt at opfylde en oplysningspligt i relation til de mange databe-

handlingssystemer, der ikke er indrettet på at udskrive personoplysninger, idet kendskab til navn og adresse på deltagerne i forskningsprojekter ikke har været nødvendig. Det skal endvidere nævnes, at der i lovens § 10 er fastsat regler om, at oplysninger, som alene behandles med henblik på at udføre statistiske eller videnskabelige undersøgelser, ikke senere må behandles i andet end statistisk eller videnskabeligt øjemed, jf. § 10, stk. 2. Den registreredes interesse i at modtage underretning om en eventuel indsamling af personoplysninger om den pågældende til brug for forskning og statistik må derfor anses for at være meget beskeden.

Også med hensyn til behandling af oplysninger i private eller offentlige *retsinformationssystemer* vil der kun i særdeles begrænset omfang påhvile de dataansvarlige en pligt til at oplyse den registrerede om, at der behandles oplysninger om vedkommende i systemerne. I mange situationer vil det være umuligt for den dataansvarlige at give en sådan underretning, idet det ikke foreligger oplyst, hvilke personer der berøres af de indlagte domme m.v. Hertil kommer, at oplysninger, som behandles i et retsinformationssystem, ikke senere må behandles i andet øjemed, jf. lovens § 9, stk. 2. De registrerede personer vil derfor kun i meget ringe omfang blive berørt af, at der behandles oplysninger om dem.

Endelig kan det nævnes, at hvis der er tale om en *almindelig opdatering af forskellige stamoplysninger* om den registrerede, f.eks. opdatering af adresseoplysninger m.v. gennem Det Centrale Personregister, vil der i almindelighed heller ikke bestå en pligt til at oplyse den registrerede herom.

2.3.4. Yderligere undtagelser fra oplysningspligten

I lovens § 30 er fastsat yderligere regler om, i hvilket omfang den dataansvarlige kan gøre undtagelse fra oplysningspligten. Bestemmelsen har kun betydning, hvis underretning af den registrerede ikke kan undlades efter lovens § 28, stk. 2, og § 29, stk. 2 og 3, jf. oven for under pkt. 2.3.1.-2.3.3.

Af lovens § 30, stk. 1, følger, at den dataansvarlige er fritaget fra oplysningspligten efter lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for *afgørende hensyn til private interesser*, herunder hensynet til den pågældende selv.

Undtagelse pga. afgørende hensyn til private interesser kan efter omstændighederne gøres af hensyn til forretningshemmeligheder eller af hensyn til beskyttelse af andre personer, som indgår i behandlingen.

Anvendelse af undtagelsen af hensyn til vedkommende selv vil formentlig kun komme på tale i ganske få tilfælde. Der vil kun sjældent være grundlag for at antage, at selve underretningen om, at oplysningerne behandles af vedkommende dataansvarlig, vil være til væsentlig skade for vedkommende. Det kan dog tænkes, f.eks. inden for det psykiatriske område, hvor underretningen om relevante forhold for patienten i givet fald må formidles på andre måder.

Undtagelse kan endvidere gøres, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne i lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, findes at burde vige for *afgørende hensyn til offentlige interesser*, herunder navnlig hensynet til 1) statens sikkerhed, 2) forsvaret, 3) den offentlige sikkerhed, 4) forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager eller i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv, 5) væsentlige økonomiske eller finansielle interesser hos en medlemsstat eller Den Europæiske Union, herunder valuta-, budget- og skatteanliggender, og 6) kontrol-, tilsyns- eller reguleringsopgaver, herunder opgaver af midlertidig karakter, der er et led i den offentlige myndighedsudøvelse på de i nr. 3-5, nævnte områder, jf. lovens § 30, stk. 2.

Indskrænkning i den dataansvarliges oplysningspligt kræver efter begge de nævnte bestemmelser i lovens § 30 en konkret afvejning af de modstående interesser, som er anført. Afvejningen må foretages for hver enkelt oplysning for sig med den virkning, at der, såfremt sådanne hensyn kun gør sig gældende for en del af de i lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, nævnte oplysninger, skal gives den registrerede meddelelse om de øvrige oplysninger. I visse tilfælde kan selve det forhold, at der er indsamlet oplysninger om den registrerede, dog være af en sådan fortrolig karakter, at der ikke påhviler den dataansvarlige en pligt til at give underretning om nogen af de i § 29, stk. 1, nævnte oplysninger, idet den registrerede i givet fald vil få kendskab til, at der er indsamlet oplysninger om den pågældende hos tredjemand.

I afvejningen efter bestemmelserne i lovens § 30 indgår som nævnt på den ene side den registreredes interesse i at få kendskab til de i lovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1, nævnte oplysninger. Heroverfor står hensynet til offentlige og private interesser, herunder hensynet til den registrerede selv. De interesser, der kan beskyttes, er både den dataansvarliges og tredjemands interesser, herunder bl.a. private forretningshemmeligheder, den professionelle tavshedspligt, som læger og advokater skal iagttage, retten til at forberede sit eget forsvaret i retssager samt beskyttelse af menneskerettighederne.

Med udtrykket »afgørende hensyn« er det tilkendegivet, at undtagelse fra oplysningspligten kun kan gøres, hvor der er nærliggende fare for, at privates eller offentliges interesser vil lide skade af væsentlig betydning. Bevisbyrden herfor påhviler den dataansvarlige.”

Oplysningspligten efter § 28 kan f.eks. opfyldes ved at optrykke de nævnte oplysninger på ansøgningsskemaer og lignende eller ved at forsyne den registrerede med oplysningerne via en særlig folder eller lignende, når der kvitteres for henvendelsen, hvilket i Københavns Kommune altid skal ske inden ti arbejdsdage i overensstemmelse med tilbagemeldingsgarantien¹.

Indsigtsret

Den dataansvarlige skal på begæring give den pågældende meddelelse om, hvorvidt der behandles oplysninger om vedkommende. Behandles sådanne oplysninger, skal den registrerede på en let forståelig måde informeres om, hvilke oplysninger der behandles, behandlingens formål, kategorierne af modtagere af oplysningerne og tilgængelig information om, hvorfra disse oplysninger stammer, jf. lovens 31, stk. 1.

Begæringen skal besvares snarest. Er begæringen ikke besvaret inden 4 uger efter modtagelsen, skal den dataansvarlige underrette den pågældende om grunden hertil samt om, hvornår afgørelsen kan forventes at foreligge.

Københavns Kommunes it-sikkerhedspolitik tiltrådt af Borgerrepræsentationen den 15. maj 2008 (BR 241/08) er uddybet i et it-sikkerhedsregulativ for kommunen. Sikkerhedsregulativet, som er udformet som et fælles sæt af regler, der gælder for hele kommunen, er revideret i 2011 (BR 10/11).

Det fremgår af regulativet, at Koncernservice på vegne af blandt andet forvaltningerne skal løse nærmere angivne it-sikkerhedsopgaver, herunder ekspeditionen af anmodninger om indsigt efter persondataloven.

---

¹ Efter garantien skal kommunen ved skriftlige henvendelser fra borgere have meldt tilbage inden for ti arbejdsdage med besked om, hvordan sagen håndteres samt oplysninger om eventuelle lovmæssige fastsatte sagsbehandlingstider for den pågældende type sag og i øvrigt tilstræbe altid at oplyse navn på sagsbehandler (eller navnene på sagsbehandlerne i det team, der har ansvaret for sagen).

Anmodninger om indsigt modtages således af Koncernservice, som anmoder hver forvaltning samt Revisionsdirektoratet og Borgerrådgiveren om at bidrage til besvarelsen til den pågældende borger.

Loven indeholder i §§ 32-33 visse undtagelser til indsigtsretten. Herunder følger det af § 33, at en registreret, der har fået meddelelse efter § 31, stk. 1, ikke har krav på ny meddelelse før 6 måneder efter sidste meddelelse, medmindre der godtgøres en særlig interesse.

Besvarelser af indsigtsbegæringer skal som udgangspunkt ske skriftligt, jf. lovens § 34.

Indsigelsesret

Det følger af lovens § 35, stk. 1, at den registrerede til enhver tid over for den dataansvarlige kan gøre indsigelse mod, at oplysninger om den pågældende gøres til genstand for behandling.

Hvis indsigelsen er berettiget, må behandlingen ikke længere omfatte de pågældende oplysninger.

Som eksempel på en berettiget indsigelse kan nævnes, hvis behandlingen ikke er lovlig, men en indsigelse kan også være berettiget selv om behandlingen er lovlig.

Af rettighedsvejledningen (pkt. 4.1.) fremgår således blandt andet følgende:

”Dette vil efter omstændighederne f.eks. kunne være tilfældet for en medarbejder i en myndighed eller virksomhed, som pga. chikane fra en tidligere ægtefælle ikke ønsker sit navn anført i en medarbejderfortegnelse på en hjemmeside på Internettet.”

Denne ret kan ofte kun udøves i praksis, hvis den dataansvarlige har overholdt sin oplysningspligt, og den registrerede derved har fået kendskab til, at oplysningerne behandles.

Myndighedens beslutning om, hvorvidt en indsigelse skal imødekommes, er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvorfor sagsbehandlingen skal leve op til forvaltningslovens regler om parts-høring, begrundelse, klagevejledning mv.

Berigtigelse, sletning eller blokering af urigtige oplysninger

Efter lovens § 37, stk. 1, skal den dataansvarlige på anmodning fra den registrerede berigtige, slette eller blokere oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende eller på lignende måde er behandlet i strid med lov eller bestemmelser udstedt i medfør af lov.

Den dataansvarlige skal snarest muligt tage stilling til, om begæringen kan imødekommes, og i givet fald foretage sletning, berigtigelse eller blokering af oplysningerne.

Hvorvidt der skal ske berigtigelse, sletning eller blokering beror på, om der er tale om oplysninger, der er urigtige eller vildledende eller på lignende måde er behandlet i strid med lovgivningen.

I nogle tilfælde kan den registrerede kræve, at den dataansvarlige underretter andre (tredjemand), hvortil oplysningerne måtte være videregivet, om, at de videregivne oplysninger er berigtiget, slettet eller blokeret, jf. lovens § 37, stk. 2.

Konsekvenser af manglende overholdelse

Datatilsynet påser af egen drift eller efter klage fra en registreret, at behandlingen finder sted i overensstemmelse med loven og regler udstedt i medfør af loven, jf. lovens § 58.

Den dataansvarlige kan ifalde erstatnings- eller strafansvar for ulovlig behandling af personoplysninger.

Erstatningsansvar kan således ifaldes, hvis den dataansvarlige har forvoldt skade ved behandling i strid med bestemmelserne i loven, medmindre det godtgøres, at skaden ikke kunne have været afværget ved den agtpågivenhed og omhu, der må kræves i forbindelse med behandling af oplysninger, jf. lovens § 69.

Den, der i forbindelse med en behandling, som udføres for offentlige myndigheder, overtræder bestemmelsen i § 41, stk. 3, om sikring af de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven, eller § 53 om anmeldelse til Datatilsynet af behandling (ikke relevant her) kan ifalde straf efter lovens § 70, stk. 2.

Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Det betyder, at Københavns Kommune kan ifalde strafansvar efter den nævnte bestemmelse.

Klageadgang

Efter lovens § 40 kan den registrerede borger klage til Datatilsynet over behandling af personoplysninger vedrørende borgeren selv.

Datatilsynet påser som nævnt også af egen drift, at behandlingen finder sted i overensstemmelse med loven og regler udstedt i medfør af loven, jf. lovens § 58.

Datatilsynet træffer bindende afgørelse om overholdelse af reglerne om den registreredes rettigheder, jf. lovens § 60, stk. 1.

Det er den dataansvarlige myndighed, der i første omgang skal tage stilling til anmodninger, indsigelser mv. fra den registrerede.

Myndighedens afgørelser om den registreredes rettigheder kan indbringes for Datatilsynet til endelig administrativ afgørelse, jf. lovens § 61. Tilsynets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men kan indbringes for Folketingets Ombudsmand og/eller domstolene.

5. DEN KONKRETE UNDERSØGELSE

I HVILKET OMFANG FOREKOMMER ELEKTRONISK BEHANDLING AF PERSONOPLYSNINGER?

Som nævnt består det modtagne sagsmateriale hovedsageligt af journaludskrifter, stamkort og ansøgningsskemaer. Det har ved gennemgangen af sagerne derfor i alle tilfælde været klart, at der var tale om elektronisk behandling, som persondataloven omhandler.

Da personoplysninger efter loven omfatter enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede), jf. ovenfor om lovens § 3, nr. 1, har det derfor heller ikke været vanskeligt at konstatere, hvorvidt sagerne indeholdt personoplysninger.

OPLYSNINGER OM BORGEREN (DEN REGISTREREDE) SELV

Syv af de modtagne 28 sager omhandler automatisk udbetaling af en ydelse (herunder tre sager om børnefamilieydelse og flerbørnstilskud samt fire sager om særligt børnestilskud).

25 af de modtagne 28 sager kan karakteriseres som ansøgningssager. (Det bemærkes, at nogle af de modtagne sager indeholder oplysninger om dels en automatisk udbetaling af en ydelse dels en modtaget ansøgning vedrørende en anden ydelse).

I alle sagerne er der indsamlet oplysninger om den registrerede (herunder om ansøgeren). Det drejer sig blandt andet om oplysninger om den pågældendes sociale og økonomiske situation.

Som nævnt er enhver identificerbar personoplysning som udgangspunkt omfattet af loven. Det er således ikke et krav, at personoplysningen kan betegnes som privat, følsom eller lignende. Der forekommer således også en stor del andre oplysninger, som ikke er af tilsvarende følsom art, men som alligevel er personoplysninger i persondatalovens forstand.

Oplysninger som er indhentet fra borgeren (den registrerede) selv

I alle de 25 ansøgningssager hidrører en del af de indsamlede oplysninger fra de registrerede (ansøgeren) selv. Det drejer sig om oplysninger, som borgeren har givet forvaltningen i forbindelse med ansøgning om økonomisk hjælp i form af særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre, ordinært og ekstra børnetilskud, (forskudsvis udbetaling af) underholdsbidrag, enkeltydelse, merudgiftsydelse, (forskudsvis udbetaling af) børnebidrag, førtidspension, helbredstillæg, folkepension og boligstøtte (boligsikring/boligydelse).

Det bemærkes, at det ikke spiller nogen afgørende rolle for oplysningspligten, om borgeren selv indgiver oplysningerne på eget initiativ eller om de afgives på forvaltningens forespørgsel.

I alle 25 tilfælde har personoplysningerne været elektronisk behandlet.

Det betyder, at forvaltningen i alle tilfælde kan have været forpligtet til at give underretning til registrerede (ansøgeren) efter persondataloven § 28 om de forhold, som er nævnt ovenfor.

Oplysninger som er indhentet fra andre

Som nævnt omhandler syv af de modtagne 28 sager automatisk udbetaling af en ydelse.

Tre sager omhandler således automatisk udbetaling af børnefamilieydelse, heraf to tillige automatisk udbetaling af flerbørnstilskud.

Børnefamilieydelse ydes efter § 4 i børnefamilieydelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 972 af 22. september 2006 med senere ændringer. Udbetaling af ydelsen (til barnets moder) efter § 4, stk. 1,

1. pkt., sker uden ansøgning, hvorimod udbetaling af ydelsen efter § 4, stk. 1, 2. pkt., og § 4, stk. 2-6, sker efter ansøgning til kommunen, hvor ansøgeren bor.

Det fremgår af lovens § 8, stk. 1, at offentlige myndigheder skal afgive de oplysninger, der er nødvendige for en sags afgørelse. Det fremgår videre af § 8, stk. 2, at den, der afgiver urigtige eller vildledende oplysninger til brug ved afgørelser efter denne lov eller i forbindelse med en ansøgning, eller når der afkræves oplysninger, fortier forhold af betydning for sagens afgørelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre strengere straf er forskyldt efter borgerlig straffelov.

Det fremgår endvidere af lovens § 12, at nærmere regler om administrationen af denne lov fastsættes af skatteministeren. Sådanne regler er fastsat i cirkulære nr. 148 af 17. december 1986 om lov om børnefamilieydelse.

Blandt andet følgende fremgår af punkt 11 i cirkulæret:

"...

Mindst en gang om året, og altid første gang en beløbsmodtager findes berettiget, gives der beløbsmodtageren meddelelse om udbetalinger. Meddelelsen indeholder foruden navn, adresse og personnummer på modtageren, personnumre på de børn, udbetalingen vedrører. På meddelelsen anføres endvidere betingelserne for udbetaling, og at man forbeholder sig ret til at genopkræve beløbet, såfremt de anførte betingelser ikke er opfyldt.

Kommunerne varetager i øvrigt administrationen af børnefamilieydelsen, f.eks. ved indberetning til Statsskattedirektoratets børneydelsesregister, ved manuelle udbetalinger og genopkrævning ved fejlagtige udbetalinger.

Statsskattedirektoratet foretager udbetaling af ydelsen til barnets moder på grundlag af de oplysninger, der kan tilvejebringes ved samarbejde med de sociale myndigheder, folkeregister m.v., (§ 5, stk. 1, 1. punktum).

..."

For så vidt angår flerbørnstilskud ydes dette efter § 10a i børnetilskudsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 439 af 14. maj 2009 med senere ændringer. Flerbørnstilskuddet (som udbetales til børn fra en flerbørnsfødsel, der har samme bopæl) udbetales tillige uden forudgående ansøgning og indtil børnene fylder 7 år.

For så vidt angår de tre nævnte personsager om børnefamilieydelse (og, som nævnt, heraf to tillige om flerbørnstilskud) sker udbetaling til barnets henholdsvis børnenes moder – altså udbetaling uden forudgående ansøgning.

Det fremgår ikke af sagerne, om der er givet den registrerede oplysninger som angivet i persondatalovens § 29.

Henset til, at sagsområderne i dag hører under Økonomiforvaltningen har jeg, som anført, bedt Økonomiforvaltningen oplyse, hvilke eventuelle overvejelser forvaltningen har gjort sig om oplysningspligten efter persondataloven i forbindelse med en sådan automatisk udbetaling af en ydelse efter de nærmere beskrevne regler.

Herudover omhandler fire af personsagerne, som nævnt, automatisk udbetaling af særligt børnetilskud.

Særligt børnetilskud ydes efter § 4, stk. 1, i børnetilskudsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 439 af 14. maj 2009 med senere ændringer.

Af de modtagne fire personsager vedrørende særligt børnetilskud fremgår alene følgende som fortrykt tekst på "Oplysningskema til brug ved udbetaling af særligt børnetilskud..." i én sag (v6):

”Undertegnede erklærer herved, at samtlige ovenfor anførte oplysninger er i overensstemmelse med sandheden. Jeg er indforstået med, at jeg er pligtig til at tilbagebetale evt. udbetalte særlige børnetilskud, såfremt der, selvom faderskab bliver fastslået, ikke bliver grundlag for forskudsvis udbetaling af bidrag, enten fordi der ikke udfærdiges bidragsresolution, skønt dette kan ske, eller fordi der ikke kan udlægges bidrag forskudsvis f.eks. fordi barnets forældre bor sammen. Endvidere er jeg indforstået med, at jeg er pligtig til at tilbagebetale den del af det særlige børnetilskud, som ikke kan dækkes af faderens bidrag, fordi det fastsatte underholdsbidrag er lavere end det særlige børnetilskud.”

Jeg har tillige bedt Økonomiforvaltningen oplyse, hvilke eventuelle overvejelser forvaltningen har gjort sig om oplysningspligten efter persondataloven i forbindelse med en sådan automatisk udbetaling af en ydelse efter de nærmere beskrevne regler.

I 2 af de 25 modtagne ansøgningssager ses desuden at være indsamlet personoplysninger fra andre end den registrerede (ansøgeren) selv. Det drejer sig om oplysninger indhentet fra Folkeregisteret, registreredes egen læge, familiemedlemmer og medarbejdere ved institutioner.

I begge personsager har der været tale om, at personoplysningerne har været elektronisk behandlet.

OPLYSNINGER OM ANDRE END BORGEREN (DEN REGISTREREDE) SELV

En sag, som angår en bestemt person, kan indeholde oplysninger om andre end denne person. Det kan f.eks. være vedkommendes familiemedlemmer, en navngiven arbejdsgiver eller lignende.

Alle de 28 modtagne sager indeholder personoplysninger om andre end borgeren (den registrerede) selv. Det drejer sig om:

- Oplysninger om børns og samleveres/ægtefællers navne og personnumre
- Oplysninger om ægtefællers økonomiske forhold
- Oplysninger om bl.a. søns institutionsforhold og psykiske tilstand
- Oplysninger om hustrus vold m.m. mod ansøgeren
- Oplysninger om udlejers navn og adresse

I alle tilfælde har der været tale om, at personoplysningerne har været elektronisk behandlet. I flere tilfælde er der tale om personoplysninger om mere end én person ud over ansøgeren.

Som det fremgår af rettighedsvejledningen, har bipersoner som udgangspunkt de samme rettigheder efter persondataloven, som andre registrerede personer, og der skal derfor for hver enkelt behandling af oplysninger om bipersoner tages stilling til, om oplysningspligten skal opfyldes over for den pågældende. Det anføres videre i vejledningen:

”En sådan vurdering vil i almindelighed falde ud til, at eventuelle indsamlede eller registrerede oplysninger om bipersoner er uden betydning for de pågældende i forbindelse med den behandling af personoplysninger, som den dataansvarlige foretager. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis f.eks. en dataansvarlig kommune indhenter oplysninger om en person og i samme forbindelse anmoder vedkommende om oplysninger om andre personer, f.eks. familiens læge, angivet med navn og tjenesteadresse, personens hjemmehjælper eller lignende personer. Nævnes kan endvidere det tilfælde, at pårørende optræder som bipersoner, f.eks. ved ansøgning om optagelse i daginstitution, ved ansøgning om adoptionstilskud eller ved ansøgning om offentlige ydelser eller offentlig service. For alle disse situationer gælder det, at behandlingen ikke vil have konsekvenser for vedkommende biperson, hvorfor der normalt ikke vil skulle gives underretning efter lovens § 29, stk. 1.”

Jeg bemærker her, at jeg i forbindelse med modtagelsen af personsagerne, som nævnt, ikke har modtaget en enkelt af de udpegede personsager fra Socialcenter Østerbro. Forvaltningen har

anført, at forvaltningen ikke var i besiddelse af en sag, idet borgeren alene var samboende med anden borger, hvis ansøgning om førtidspension socialcentret behandlede.

For så vidt angår denne ene borger, kan jeg derfor ikke vurdere, om der over for vedkommende, som biperson, burde have været oplyst om rettighederne efter persondataloven. Jeg har dog en formodning om, at behandlingen af vedkommendes personoplysninger ikke har haft konsekvenser for vedkommende, og at der derfor ikke skulle have været givet underretning efter § 29, stk. 1.

I HVILKET OMFANG ER DER SKET UNDERRETNING EFTER PERSONDATALOVEN?

I hvor mange tilfælde kan der have været underretningspligt?

I de 28 modtagne personsager var der, som det fremgår ovenfor, i alle 28 tilfælde indsamlet personoplysninger, som var elektronisk behandlet. I 25 af sagerne var mindst en del af oplysningerne indsamlet hos den registrerede (ansøgeren) selv.

Det betyder, at forvaltningen i alle sagerne kan have været forpligtet til at give underretning til registrerede (ansøgeren) efter persondataloven § 28 om de forhold, som er nævnt ovenfor. Kun hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger, kan underretning undlades.

I 2 tilfælde var der yderligere indsamlet personoplysninger om den registrerede (ansøgeren) fra andre.

Det betyder, at forvaltningen i disse 2 sager kan have været forpligtet til at give underretning til registrerede (ansøgeren) efter persondataloven § 29 om de forhold, som er nævnt ovenfor. Kun hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger, kan underretning undlades.

I almindelighed vil en enkelt underretning være tilstrækkelig, således at det ikke er nødvendigt at give underretning efter såvel § 28 (oplysninger indsamlet hos den registrerede) som § 29 (oplysninger indsamlet hos andre). Afgørende vil i sådanne situationer være om den givne underretning fuldt ud dækker de informationer, der skal gives efter begge bestemmelser, eller om den registrerede allerede er bekendt med oplysningerne. Særligt gælder, at den registrerede efter § 29 skal være oplyst om, at der indsamles eller påtænkes indsamlet oplysninger hos andre.

Som det fremgår ovenfor, var der i alle 28 sager også indsamlet oplysninger om andre end ansøgeren. I sådanne tilfælde indeholder sagen således flere registrerede, og også disse registrerede har ret til underretning efter persondatalovens bestemmelser. I disse tilfælde kan oplysningspligten således indebære, at der skal gives underretning til personer, som for så vidt står uden for sagen (bipersoner).

Det betyder, at forvaltningen i alle tilfælde kan have været yderligere forpligtet til at give underretning til de registrerede efter persondataloven § 29. Kun hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger, hvis registreringen eller videregivelsen er fastsat ved lov mv., hvis det vil være umulig eller uforholdsmæssigt vanskelig, eller hvis en af undtagelserne i lovens § 30 finder anvendelse, kan underretning undlades.

Hvilke oplysninger skulle den registrerede have i de undersøgte sager?

Som det fremgår ovenfor, påhviler det den dataansvarlige (som i dette tilfælde er Københavns Kommune ved Socialforvaltningen, nærmere bestemt det pågældende socialcenter) på eget initiativ at give den registrerede meddelelse om en række forhold ved indsamling af personoplysninger hos den pågældende.

Persondatalovens § 28 gælder ved indsamling af oplysninger hos den registrerede selv. Efter bestemmelsen skal den dataansvarlige (kommunen) give den registrerede meddelelse om:

- Den dataansvarliges identitet
- Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt
- Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
  - Kategorierne af modtagere
  - Om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare
  - Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at oplysningspligten ikke gælder, hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger.

Lovens § 29 handler om de tilfælde, hvor personoplysningerne ikke er indsamlet hos den registrerede, men hos andre. Det kan f.eks. være en privatpraktiserende læge, et uddannelsessted eller lignende, som ikke er den registrerede selv. I disse tilfælde skal den dataansvarlige (kommunen) give den registrerede meddelelse om:

- Den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet
- Formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt
- Alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, som f.eks.:
  - Hvilken type oplysninger det drejer sig om
  - Kategorierne af modtagere
  - Om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Det følger også af denne bestemmelses stk. 2, at oplysningspligten ikke gælder, hvis den registrerede allerede er bekendt med de nævnte oplysninger. Desuden gælder oplysningspligten ikke, hvis registreringen eller videregivelsen udtrykkeligt er fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov.

Efter § 29, stk. 3, gælder oplysningspligten endvidere ikke, hvis underretning af den registrerede viser sig umulig eller er uforholdsmæssigt vanskelig.

Som en undtagelse til såvel § 28 og § 29 gælder efter lovens § 30, stk. 1, at oplysningspligten ikke gælder, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til private interesser, herunder hensynet til den pågældende selv.

Desuden gælder efter § 30, stk. 2, at underretningen kan udelades, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser. Som eksempler herpå er i loven nævnt hensynet til statens sikkerhed, forsvaret, den offentlige sikkerhed, forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager eller i forbindelse med brud på etiske regler for lovregulerede erhverv, væsentlige økonomiske eller finansielle interesser hos en medlemsstat eller Den Europæiske Union, herunder valuta-, budget- og skatteanliggender, og kontrol-, tilsyns- eller reguleringsopgaver.

Det er min opfattelse, at lovens eksempler på pligtmæssige oplysninger i almindelighed vil være såvel relevante som tilstrækkelige i de sager, som omfattes af denne undersøgelse. Den videre undersøgelse sker derfor med det udgangspunkt, at de nødvendige og tilstrækkelige oplysninger er dem, der er udtrykkeligt nævnt i loven. Det kan tænkes, at der i nogle tilfælde kan forekomme behov for yderligere oplysninger, men jeg er i min undersøgelse ikke stødt på oplagte eksempler på dette. En mere eksakt undersøgelse heraf vil ofte forudsætte et nærmere kendskab til den registrerede samt til sagen.

I hvilket omfang er der via ansøgningskemaer givet underretning om oplysningerne i persondatalovens § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Ingen af de modtagne 28 sager indeholder dokumentation for særskilt underretning efter persondatalovens § 28, stk. 1, og/eller § 29, stk. 1. Hverken til ansøgeren eller andre og hverken for så vidt angår skriftlig eller mundtlig underretning. Jeg bemærker i den forbindelse, at en mundtlig underretning som udgangspunkt bør undgås, jf. ovenfor om dokumentation, og at en mundtlig underretning i hvert fald bør fremgå af sagens akter².

Den manglende dokumentation for særskilt underretning betyder imidlertid ikke nødvendigvis, at underretning ikke er givet.

Socialforvaltningen har henvist til, at der i de modtagne personsager er anvendt ansøgningskemaer udarbejdet af Kommunernes Landsforening, og at det er forvaltningens opfattelse, at de omhandlede sager ikke kræver den af forvaltningen udarbejdede udvidede samtykkeerklæring.

Jeg må forstå forvaltningens oplysninger således, at der ikke i Socialforvaltningen (på tidspunktet for behandlingen af sagerne) var udarbejdet standardbreve eller lignende med særskilt information om persondataloven, som kunne tjene til opfyldelse af lovens §§ 28, stk. 1, og/eller 29, stk. 1. Jeg kan samtidig konstatere, at ansøgningskemaerne, som er vedlagt til orientering, eller som indgår i de modtagne personsager, i en vis udstrækning indeholder sådanne oplysninger, som skal gives efter de nævnte bestemmelser.

Det må derfor først undersøges, om forvaltningen via generel information på ansøgningskemaer har forsynet de registrerede med tilstrækkelige oplysninger, eller – hvor dette ikke er tilfældet – hvorvidt forvaltningen har kunnet gå ud fra, at de registrerede allerede var bekendt med oplysningerne.

Der gælder ingen formkrav for underretning efter persondatalovens kapitel 8. Som det fremgår af vejledningen, bør meddelelsen dog altid ske skriftligt, da det er den dataansvarlige, som skal kunne dokumentere, at oplysningspligten er opfyldt. Meddelelsen skal efter vejledningen være både klar og entydig.

Underretningen kan således ske forlods ved at optrykke en standardtekst på ansøgningskemaer eller lignende. Det kan også ske ved generelle vejledninger, som udleveres eller fremsendes til alle borgere, der henvender sig, og hvis oplysninger registreres, eller det kan ske individuelt, f.eks. når der kvitteres for borgerens henvendelse efter tilbagemeldingsgarantien.

Underretningen skal efter loven gives ved registreringen. Ifølge vejledningen vil oplysningspligten i almindelighed skulle opfyldes inden for 10 dage efter registreringen. Vejledningen åbner dog mulighed for, at det kan ske på et (lidt) senere tidspunkt, hvis det allerede på selve registreringstidspunktet ligger klart, at der i løbet af ganske kort tid herefter alligevel skal rettes henvendelse til den registrerede.

De ansøgningskemaer, der efter det oplyste anvendes som udgangspunkt i forbindelse med sager ved Socialforvaltningen, har forskellig udformning og affattelse og gennemgås (i det omfang de foreligger i de modtagne sager) under følgende ni kategorier:

A. Skema til ansøgning om særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre (en sag)

---

² En sådan notatpligt følger af den almindelige retsgrundsætning om, at offentlige myndigheder har pligt til at tage notat af alle væsentlige ekspeditioner i en sag, som ikke fremgår af sagens akter, jf. FOB 1989, s. 138 ff.

- B. Skema(er) til ansøgning om ordinært og ekstra børnetilskud (10 sager)
- C. Skema til ansøgning om (forskudsvis udbetaling af) underholdsbidrag (en sag)
- D. Skema til ansøgning om enkeltydelse (en sag)
- E. Skema til ansøgning om merudgiftsydelse (en sag)
- F. Skema til ansøgning om (forskudsvis udbetaling af) børnebidrag (to sager)
- G. Skema til ansøgning om førtidspension (tre sager)
- H. Skema til ansøgning om helbredstillæg (en sag)
- I. Skema(er) til ansøgning om boligstøtte (boligsikring/boligydelse) (fem sager)

Herudover indeholder de modtagne akter – ud over de nævnte tre sager om automatisk udbetaling af børnefamilieydelse og flerbørnstilskud samt modtagne fire sager om særligt børnetilskud – oplysninger om en personsag vedrørende folkepension.

For så vidt angår de modtagne 25 ansøgningssager fremgår nedenfor først de oplysninger, som fremgår som fortrykt tekst af ansøgningsskemaet eller andet materiale i sagerne. Dernæst gennemgår jeg samlet, i hvilket omfang oplysningspligten efter persondatalovens §§ 28-29 ses iagttaget.

A. Særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre

Særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre ydes efter ansøgning fra forældre, som er under uddannelse.

Skemaet "Ansøgning om særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre" indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaet, at der ansøges om særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre.

Derudover indeholder skemaet nogle forskelligartede oplysninger om oplysningspligt og tilbagebetaling. Følgende fremgår således af fortrykt tekst på skemaet:

"Jeg erklærer, at ovenstående er i overensstemmelse med sandheden, og at jeg er orienteret om mine pligter og rettigheder med hensyn til oplysningspligt m.v., som beskrevet på side 2 under punkt E."

Og videre:

"Ændringer, der har betydning for tilskuddet

Du har pligt til straks at underrette kommunen om ændringer i de oplyste forhold. Det betyder, at du skal henvende dig til kommunen, hvis du for eksempel:

- bliver alene eller flytter sammen med en partner
- flytter til en anden kommune
- afslutter eller ophører med uddannelsen
- får ændringer i din indtægt
- bliver berettiget til tillægsstipendium til forsørgere efter § 7, stk. 3 i lov om statens uddannelsesstøtte.

Oplysningerne skal bruges til korrekt beregning af tilskuddet.

Tilbagebetaling

Hvis tilskuddet er beregnet på forkert grundlag, kan kommunen kræve tilbagebetaling. Det for meget udbetalte modregnes i kommende tilskud. Hvis tilskuddet helt er ophørt, skal kommunen lave en tilbagebetalingsaftale med dig."

B. Ordinært og ekstra børnetilskud

Ordinært og ekstra børnetilskud ydes efter ansøgning.

Af "Meddelelse om muligheden for at få ordinært og ekstra børnetilskud", som er at finde i nogle af de modtagne personsager, fremgår blandt andet følgende fortrykte tekst::

"Ansøgningen sendes/indleveres til bopælskommunen. De bedes besvare spørgsmålene på blanketten for at lette kommunens arbejde, jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 1.

...

Efter retssikkerhedsloven § 11, stk. 2, har De pligt til straks at underrette kommunen om ændringer i de oplyste forhold, som kan formodes at medføre ændring af ydelsen, jf. børnetilskudslovens § 24, stk. 1.

Dette indebærer, at **De har pligt** (min tilføjelse med kursiv) **til at orientere kommunen, hvis De ikke længere er enlig.**

Kommunen registrerer de modtagne oplysninger og videregiver oplysningerne til andre offentlige myndigheder, private virksomheder m.fl., der har lovmæssigt krav på oplysningerne eller samarbejder med kommunen.

De har ret til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen har om Dem.

De kan kræve forkerte oplysninger rettet.

Forkerte eller manglende oplysninger kan medføre, at der rejses krav om tilbagebetaling af ydelsen, jf. retssikkerhedsloven § 12, stk. 1, nr. 4 og børnetilskudsloven § 24, stk. 2.

Hvis De groft uagtsomt eller bevidst afgiver urigtige eller vildledende oplysninger til kommunen, kan De idømmes bøde efter retssikkerhedsloven § 12b eller straffes efter straffelovens § 279.

Til kontrolspørgsmål kan kommunen efter CPR-lovens § 10 og § 13, stk. 4, indhente en nærmere redegørelse fra Dem selv om Deres bopælsforhold.

Herudover kan kommunen indhente oplysninger hos husejer eller lejer, private tele- og forsyningsselskaber, private boligselskaber og foreninger, arbejdsløsheds-kasser, fagforeninger, pengeinstitutter, andre offentlige myndigheder, Post Danmark samt institutionsbestyrere og lignende. Oplysningerne fra andre offentlige myndigheder kan indhentes elektronisk via registersamkøring. Til kontrolformål kan kommunen indhente oplysninger – bl.a. ved edb-samkøring – om økonomiske forhold mv. fra fx arbejdsgivere, arbejdsløsheds-kasser og andre myndigheder, herunder kommuner, jf. retssikkerhedsloven § 11a, stk. 2."

I flere, men ikke alle af sagerne fremgår endvidere kopi af skema til brug for "Ansøgning om ordinært og ekstra børnetilskud".

Skemaet "Ansøgning om ordinært og ekstra børnetilskud" indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaet, at der ansøges om ordinært og ekstra børnetilskud.

Derudover indeholder skemaet nogle forskelligartede oplysninger om oplysningspligt og tilbagebetaling. Følgende fremgår således af fortrykt tekst på skemaet i to af sagerne:

"Samtidig erklærer jeg at være bekendt med,
at jeg har pligt til straks at underrette kommunen/Social- og Sundhedsforvaltningen om enhver forandring, der måtte ske i ovennævnte forhold,
at kommunen/forvaltningen til enhver tid har ret til at kræve en ny erklæring (ansøgning),
at afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger medfører pligt til at tilbagebetale det beløb, som er modtaget med urette, samt at afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger tillige kan medføre straf."

Af skemaet i yderligere en sag fremgår blandt andet følgende som fortrykt tekst:

" ...

Kommunen kan efter retssikkerhedslovens § 12 indhente oplysninger om personlige og økonomiske forhold, der er nødvendige for sagens afgørelse eller til kontrol. Disse oplysninger kan hentes – bl.a. elektronisk – fra f.eks. arbejdsgivere, arbejdsløshedsklasser, daginstitutioner, skattemyndigheder samt andre offentlige myndigheder.

Samtidig erklærer jeg at være bekendt med,

at jeg har pligt til straks at underrette kommunen om enhver forandring, der måtte ske i ovennævnte forhold,

at jeg ikke har ret til ydelsen, hvis jeg indgår ægteskab, selv om jeg ikke samlever med min ægtefælle,

at kommunen til enhver tid har ret til at kræve en ny erklæring (ansøgning),

at afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger medfører pligt til at tilbagebetale det beløb, som er modtaget med urette, jf. børnetilskudslovens § 24, stk. 2, samt,

at manglende og mangelfulde/fejlagtige oplysninger om ændrede forhold kan medføre bøde, hæfte eller fængsel, jf. straffelovens § 163."

Af skemaet i yderligere en sag fremgår blandt andet følgende som fortrykt tekst:

" ...

Samtidig erklærer jeg at være bekendt med,

- at kommunen efter CPR-lovens § 10 og § 13, stk. 4 til kontrolformål kan indhente en nærmere redegørelse fra mig selv om mine bopælsforhold. Herudover kan kommunen indhente oplysninger hos husejer eller lejer, private tele- og forsyningsselskaber, private boligselskaber og -foreninger, arbejdsløshedsklasser, fagforeninger, pengeinstitutter, andre offentlige myndigheder, Post Danmark samt institutionsbestyrere og lignende. Oplysningerne fra andre offentlige myndigheder kan indhentes elektronisk via registersamkøring.

- at jeg har pligt til straks at underrette kommunen om enhver ændring, der måtte ske i forannævnte forhold,

- at jeg ikke har ret til ydelsen, hvis jeg indgår ægteskab, selv om jeg ikke samlever med min ægtefælle,

- at kommunen til enhver tid har ret til at kræve en ny erklæring (ansøgning),

- at afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger medfører pligt til at tilbagebetale det beløb, som er modtaget med urette, jf. børnetilskudslovens § 24, stk. 2, samt

- at manglende og mangelfulde/fejlagtige oplysninger om ændrede forhold kan medføre bøde, hæfte eller fængsel, jf. straffelovens § 279."

Af skemaet i yderligere en sag fremgår blandt andet følgende som fortrykt tekst:

" ...

Til sagens afgørelse og kontrolformål kan kommunen indhente oplysninger – bl.a. ved edb-samkøring – om økonomiske forhold mv. fra fx arbejdsgivere, arbejdsløshedsklasser og andre myndigheder, herunder kommuner, jf. retssikkerhedsloven § 11a, stk. 2.

Samtidig erklærer jeg at være bekendt med,

- **at** jeg har pligt til straks at underrette kommunen om enhver forandring, der måtte ske i forannævnte forhold,

- **at** jeg ikke har ret til ydelsen, hvis jeg indgår ægteskab, selv om jeg ikke samlever med min ægtefælle,

- **at** kommunen til enhver tid har ret til at kræve en ny erklæring (ansøgning),

- **at** afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger medfører pligt til at tilbagebetale det beløb, som er modtaget med urette, jf. børnetilskudslovens § 24, stk. 2, samt,

- **at** manglende og mangelfulde/fejlagtige oplysninger om ændrede forhold kan medføre bøde, hæfte eller fængsel, jf. retssikkerhedslovens § 12b eller straffelovens § 163."

Jeg antager, som nævnt, at der i de øvrige sager tillige er udfyldt ansøgningskemaer, selv om det alene fremgår indirekte via oplysninger herom i journalen og ikke ved kopier af relevant skema i de modtagne akter.

Endvidere fremgår blandt andet følgende af "Erklæring til brug ved ordinært og ekstra børnetilskud":

"Jeg er bekendt med:

- ...
- ...
- At jeg har pligt til at oplyse om ændringer i mit samlivsforhold. (Lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag § 24, stk. 1).
- ...
- At afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger medfører pligt til at tilbagebetale det beløb som er modtaget med urette (Lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag § 24, stk. 1).
- At manglende og mangelfulde/fejlagte oplysninger om ændrede forhold kan medføre bøde efter retssikkerhedslovens § 12b eller straf efter straffelovens § 279."

Det fremgår endvidere af erklæringen, at modtageren er Københavns Kommune.

Erklæringen er at finde i alle de nævnte sager om ordinært og ekstra børnetilskud.

C. Underholdsbidrag

Forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag sker efter ansøgning.

Skemaet "Ansøgning om udbetaling/afkrævning af underholdsbidrag" indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaet, at der ansøges om udbetaling/afkrævning af underholdsbidrag.

Derudover indeholder skemaet nogle forskelligartede oplysninger om oplysningspligt og kommunes registrering og kontrol. Følgende fremgår blandt andet af fortrykt tekst på skemaet:

"Jeg erklærer, at ovenstående er i overensstemmelse med sandheden, og at jeg er orienteret om mine pligter og rettigheder med hensyn til oplysningspligt og kommunes registrering og kontrol, som beskrevet på side 2."

Og på side 2 blandt andet:

"Oplysningspligt

De bedes besvare spørgsmålene på blanketten for at lette kommunes behandling af Deres henvendelse, jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 1. Efter retssikkerhedslovens § 11, stk. 2, har De pligt til straks at underrette kommunen om ændringer i Deres familiemæssige og/eller Deres Barns økonomiske forhold, som kan formodes at medføre ændring af bidraget. Ændringer vedrørende Deres bidragsafgørelse skal også straks meddeles til kommunen.

Forkerte eller manglende oplysninger kan medføre, at der rejses krav om, at det forskudsvis udbetalte skal tilbagebetales, jf. retssikkerhedslovens § 12, stk. 1, nr. 4, og børnetilskudslovens § 24, stk. 2. Endvidere kan De – hvis De ved grov uagtsomhed eller bevidst afgiver urigtige eller vildledende oplysninger – idømmes bøde efter retssikkerhedslovens § 12b eller tildømmes straf efter straffelovens § 279.

Kommunes registrering og kontrol

Til kontrolformål kan kommunen efter CPR-lovens § 10 og § 13 indhente en nærmere redegørelse fra Dem selv om Deres bopælsforhold. Herudover kan kommunen indhente oplysninger hos husejer eller lejer, private tele- og forsyningsselskaber, private boligselskaber og foreninger, arbejdsløsheds-kasser, fagforeninger, pengeinstitutter, andre offentlige myndigheder, Post Danmark samt institutionsbestyrere og lignende. Oplysningerne fra andre

offentlige myndigheder kan indhentes elektronisk via registersamkøring. Til kontrolformål kan kommunen indhente oplysninger – bl.a. ved edb-samkøring – om økonomiske forhold mv. fra fx arbejdsgivere, arbejdsløhedskasser og andre myndigheder, herunder kommuner, jf. retssikkerhedsloven § 11a, stk. 2. Kommunen har endvidere adgang til en virksomheds lokaler og arbejdssteder med henblik på at kontrollere de lønudbetalinger, som danner grundlag for den bevilgede ydelse, jf. retssikkerhedslovens § 12a. Ved besøget kan kommunen udspørge de ansatte om navn, adresse, fødselsdato, ansættelsesperiode, løn- og ansættelsesforhold og hvilke sociale og beskæftigelsesmæssige ydelser De modtager, og kommunen kan pålægge arbejdsgiveren at registrere de ansattes arbejdstider m.v. jf. retssikkerhedslovens § 12a.

Kommunen registrere de modtagne oplysninger og videregiver oplysningerne til andre offentlige myndigheder, private virksomheder m.fl., der har lovmæssigt krav på oplysningerne eller samarbejder med kommunen.

De har ret til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen har om Dem. De kan kræve forkerte oplysninger rettet.”

D. Enkeltydelse

Enkeltydelse ydes efter ansøgning.

Skemaet ”Ansøgning om enkeltydelse” indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaet, at der ansøges om enkeltydelse.

Derudover indeholder skemaet nogle forskelligartede oplysninger om oplysningspligt og kommunes registrering og kontrol. Følgende fremgår blandt andet af fortrykt tekst på skemaet:

”De bedes besvare spørgsmålene på blanketten for at lette kommunens arbejde, jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 1.

Efter retssikkerhedsloven § 11, stk. 2, har De pligt til straks at underrette kommunen om ændringer i de oplyste forhold. Forkerte eller manglende oplysninger kan medføre, at der rejses krav om tilbagebetaling af ydelsen, jf. aktivlovens § 91 og § 93. Hvis De groft uagtsomt eller bevidst afgiver urigtige eller vildledende oplysninger til kommunen, kan De idømmes bøde efter retssikkerhedsloven § 12b eller straffes efter straffelovens § 279.

Kommunen kan til sagsbehandling og kontrolformål – bl.a. via edb – indhente oplysninger om økonomiske forhold fra andre offentlige myndigheder samt fra arbejdsløhedskasser. Herved får kommunen oplysninger fra skattemyndigheder og fra arbejdsgivere, jf. retssikkerhedsloven § 11a, stk. 2.

Kommunen har endvidere adgang til en virksomheds lokaler og arbejdssteder med henblik på at kontrollere de lønudbetalinger, som danner grundlag for ydelsen. Ved besøget kan kommunen udspørge de ansatte om navn, adresse, fødselsdato, ansættelsesperiode, løn- og ansættelsesforhold og hvilke sociale og beskæftigelsesmæssige ydelser De modtager, og kommunen kan pålægge arbejdsgiveren at registrere de ansattes arbejdstider m.v. jf. retssikkerhedslovens § 12a.

Kommunen registrerer de modtagne oplysninger og videregiver oplysningerne til andre offentlige myndigheder, private virksomheder m.fl., der har lovmæssigt krav på oplysningerne eller samarbejder med kommunen.

De har ret til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen har om Dem. De kan kræve forkerte oplysninger rettet.”

E. Merudgiftsydelse

Merudgiftsydelse ydes efter ansøgning.

Skemaet "Ansøgning om merudgiftsydelse" indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaet, at der ansøges om merudgiftsydelse.

Derudover indeholder skemaet nogle forskelligartede oplysninger om oplysningspligt og kommunes registrering af oplysningerne. Følgende fremgår blandt andet af fortrykt tekst på skemaet:

"Jeg giver hermed mit samtykke til, at kommunen kan indhente yderligere oplysninger om ovennævnte barns helbredsforhold, når dette har betydning for kommunens behandling af ansøgningen om merudgiftsydelse. Oplysningerne kan indhentes hos de myndigheder/sygehuse/læger, der er anført under "Supplerende oplysninger".

De bedes besvare alle relevante spørgsmål, idet dette vil lette kommunens behandling af din henvendelse, jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 1.

Efter retssikkerhedsloven § 11, stk. 2, har du pligt til straks at underrette kommunen om ændringer i de oplyste forhold vedrørende barnet og merudgiften.

Forkerte eller manglende oplysninger kan medføre, at der rejses krav om tilbagebetaling af ydelsen, jf. servicelovens § 164. Endvidere kan du – hvis du ved grov uagtsomhed afgiver urigtige eller vildledende oplysninger – idømmes bøde efter retssikkerhedsloven § 12b eller straffes efter straffelovens § 289a.

Kommunen registrerer de modtagne oplysninger og videregiver oplysningerne til andre offentlige myndigheder, private virksomheder m.fl., der har lovmæssigt krav på oplysningerne eller samarbejder med kommunen.

De har ret til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen har om Dem. De kan kræve forkerte oplysninger rettet."

F. Børnebidrag

Forskudsvis udbetaling af børnebidrag sker efter ansøgning.

Det er i den ene personsag (i modtaget journalark samt i brev til den registrerede) anført, at sagen ved Københavns Kommune er modtaget fra tidligere bopælskommune. I brevet til den registrerede er endvidere anført blandt andet følgende:

"Jfr. Bekendtgørelse om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag § 24, skal du underrette socialcenter Amager om din og dit barns fraflytning til en anden kommune, eller hvis der i øvrigt sker ændringer i forhold, der har betydning for den fortsatte udbetaling af bidrag.

Det skal oplyses, at ifølge retssikkerhedslovens § 11, stk., 2, har du pligt til at underrette kommunen om enhver forandring i forholdene, der kan medføre bortfald eller ændring af ydelsen. (...)"

I den anden modtagne personsag fremgår alene (af én sides journalark), at sagen ved Københavns Kommune er modtaget fra tidligere bopælskommune.

G. Førtidspension

Socialforvaltningen har i forbindelse med fremsendelsen af personsagerne blandt andet anført følgende:

”Der forekommer også flere sager vedrørende førtidspension (SP), hvor afgørelsen om førtidspension er afgjort af en anden kommune. Københavns Kommune har derfor ikke behandlet en ansøgning og har derfor ikke haft behov for at indhente samtykke for at udveksle oplysninger med andre ved behandling af en ansøgning. Ved borgerens tilflytning til Københavns Kommune har forvaltningen blot fortsat betalingen af førtidspension til borgeren.”

Socialforvaltningen har, som nævnt, dog også anført, at ansøgerne ved fortrykt tekst i de forskellige ansøgningsskemaer udarbejdet af Kommunernes Landsforening orienteres om, at kommunen kan indhente og registrere oplysninger, samt at borgeren derfor giver samtykke hertil ved underskrivningen af ansøgningen. Forvaltningen har videre angivet et link til brug for visning af blandt andet relevant skema til brug ved ansøgning om førtidspension. Jeg bemærker i den forbindelse, at jeg ikke via det anviste link har kunnet få forevist skemaet.

Jeg har ved min gennemgang af de modtagne personsager konstateret, at en sag vedrører en personsag, hvor borgeren er tilflyttet Københavns Kommune fra anden kommune.

En anden sag vedrører en biperson, som ses registreret i ægtefællens sag om førtidspension. Af de modtagne akter ses brev (til ægtefællen), hvori blandt andet følgende er anført:

”Vi har fra SKAT modtaget meddelelse om, at din ægtefælles indkomst er større end der beregnes med til udbetaling af din pension.
I den anledning vil vi gerne have en samtale med dig.”

Den tredje sag indeholder tillige oplysninger om, at kommunen fra skattemyndighederne har fået oplyst, at den registrerede og dennes ægtefælle har ændret forskudsregistrering.

H. Helbredstillæg

Helbredstillæg ydes efter ansøgning.

Skemaet ”Ansøgning om helbredstillæg” indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune.

Det fremgår af skemaet, at der ansøges om helbredstillæg.

Derudover indeholder skemaet nogle forskelligartede oplysninger om blandt andet oplysningspligt og kommunes kontrol. Følgende fremgår blandt andet af fortrykt tekst på skemaet:

”De bedes besvare alle relevante spørgsmål, idet dette vil lette kommunens behandling af Deres henvendelse, jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 1.
Efter retssikkerhedslovens § 11, stk. 2, har De pligt til straks at underrette pensionskontoret om enhver ændring i Deres personlige og økonomiske forhold, som kan medføre en ændring i helbredstillægget.
Forkerte eller manglende oplysninger kan medføre tilbagebetaling, jf. pensionslovens § 42 eller førtidspensionslovens § 42.
Endvidere kan De – hvis De ved grov uagtsomhed afgiver urigtige eller vildledende oplysninger – idømmes bøde efter retssikkerhedslovens § 12b eller straffes efter straffelovens § 279.
Til kontrolformål kan kommunen indhente oplysninger – bl.a. ved edb-samkøring – om økonomiske forhold mv. fra fx arbejdsgivere, arbejdsløsheds-kasser, skattemyndigheder og andre offentlige myndigheder, herunder kommuner, jf. retssikkerhedsloven § 11a, stk. 2.

Kommunen har endvidere adgang til en virksomheds lokaler og arbejdssteder med henblik på at kontrollere de lønudbetalinger, som danner grundlag for Deres helbrestillæg. Ved besøget kan kommunen udsperge de ansatte om navn, adresse, fødselsdato, ansættelsesperiode, løn- og ansættelsesforhold og hvilke sociale og beskæftigelsesmæssige ydelser, De modtager, og kommunen kan pålægge arbejdsgiveren at registrere de ansattes arbejdstider m.v. jf. retssikkerhedslovens § 12a."

I. Boligstøtte (boligsikring/boligydelse)

En af de modtagne personsager indeholder alene oplysninger i journalark om modtaget ansøgning, men ikke kopi af selve skemaet. Jeg lægger til grund, at der også i denne sag er sket orientering som nedenstående.

Alle skemaerne (i de øvrige modtagne personsager) til anmodning om boligstøtte indeholder oplysninger om, at modtageren er Københavns Kommune, og det fremgår af skemaet, at der ansøges om boligstøtte, samt at kommunen efter boligstøttelovens § 41, stk. 4, kan afkræve ejere af ejendomme med lejligheder, hvortil der ydes boligstøtte, alle nødvendige oplysninger til brug ved behandling af spørgsmål om ydelse af boligstøtte og lade sådanne ejendomme besigtige efter aftale med ansøgeren.

Derudover indeholder skemaerne nogle forskelligartede oplysninger om samtykke og kommunens adgang til at indhente oplysninger fra andre mv. Følgende fremgår således af fortrykt tekst på skemaerne i sagerne:

"K. Orientering

Som følge af persondataloven, retssikkerhedsloven og bek. 119 af 24. februar 2005 om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsaflæggelse og revision på det sociale område, § 41, skal kommunen gøre Dem opmærksom på følgende:

- Kommunen kan indhente oplysninger fra offentlige myndigheder, arbejdsløshedskasser og arbejdssteder, der er nødvendige for sagens afgørelse, jf. retssikkerhedslovens § 11a, stk. 2, og i visse tilfælde kontrollere lønudbetalinger, jf. retssikkerhedslovens § 12a.
- Kommunen registrerer de modtagne oplysninger og videregiver oplysningerne til offentlige myndigheder m.fl., der har lovmæssigt krav på oplysningerne eller samarbejder med kommunen.
- Alle oplysninger kan indhentes og videregives i elektronisk form.
- De har ret til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen registrerer om Dem.
- De kan kræve forkerte oplysninger slettet."

Endvidere fremgår følgende fortrykte tekst (under "L. Erklæring og underskrift af samtlige myndige husstandsmedlemmer") af skemaerne:

"Jeg/vi erklærer, at samtlige foranstående oplysninger er korrekte, og at jeg/vi er bekendt med følgende:

Ifølge boligstøtteloven har jeg/vi pligt til at medvirke til sagens oplysning og pligt til straks at underrette boligstøtteadministrationen om ændringer i de oplyste forhold, jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 2. Alle forkerte eller manglende oplysninger om formue og husstandens øvrige forhold, der indgår i beregning af boligstøtte, kan medføre krav om tilbagebetaling af boligstøtten, jf. boligstøttelovens § 47, stk. 7. Hvis De ved grov uagtsomhed afgiver urigtige eller vildledende oplysninger, kan De idømmes bøde efter retssikkerhedslovens § 12b eller tiltales efter straffelovens § 279. Endvidere er jeg/vi orienteret om bestemmelserne i retssikkerhedsloven og bek. 119 af 24. februar 2005 om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsaflæggelse og revision på det sociale område, § 41, som er gengivet under punkt K."

I en sag indeholder skemaet følgende (lignende) fortrykte tekst:

"L. Orientering

Som følge af persondataloven, retssikkerhedsloven og bek. 1391 af 12. dec, 2006 om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsaflæggelse og revision på det sociale område, § 34, skal kommunen gøre Dem opmærksom på følgende:

- Kommunen kan indhente oplysninger fra offentlige myndigheder, arbejdsløsheds-kasser og arbejdssteder, der er nødvendige for sagens afgørelse, jf. retssikkerhedslovens § 11a, stk. 2, og i visse tilfælde kontrollere lønudbetalinger, jf. retssikkerhedslovens § 12a.
- Kommunen registrerer de modtagne oplysninger og videregiver oplysningerne til offentlige myndigheder m.fl., der har lovmæssigt krav på oplysningerne eller samarbejder med kommunen.
- Alle oplysninger kan indhentes og videregives i elektronisk form.
- De har ret til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen registrerer om Dem.
- De kan kræve forkerte oplysninger rettet."

Endvidere fremgår følgende fortrykte tekst (under "M. Erklæring og underskrift af samtlige myndige husstandsmedlemmer") af skemaet:

"Jeg/vi erklærer, at samtlige foranstående oplysninger er korrekte, og at jeg/vi er bekendt med følgende:

Ifølge boligstøtteleven har jeg/vi pligt til at medvirke til sagens oplysning og pligt til straks at underrette boligstøtteadministrationen om ændringer i de oplyste forhold, jf. retssikkerhedslovens § 11, stk. 2. Alle forkerte eller manglende oplysninger om formue og husstandens øvrige forhold, der indgår i beregning af boligstøtte, kan medføre krav om tilbagebetaling af boligstøtten, jf. boligstøttelevens § 47, stk. 7. Hvis De ved grov uagtsomhed afgiver urigtige eller vildledende oplysninger, kan De idømmes bøde efter retssikkerhedslovens § 12b eller tildales efter straffelovens § 289a. Endvidere er jeg/vi orienteret om bestemmelserne i retssikkerhedsloven og bek. 1391 af 12. dec. 2006 om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsaflæggelse og revision på det sociale område, § 34, som er gengivet under punkt L."

I en af sagerne ses endvidere blandt andet følgende fortrykte tekst på meddelelse (brev) om boligsikring:

"Pligt til at oplyse om ændringer

Efter § 46 i lov om individuel boligstøtte, har du pligt til at oplyse om alle de forhold, der kan betyde, at din boligsikring nedsættes eller ophører. Derfor er det vigtigt, at du kontrollerer oplysningerne i vedlagte bilag.

Hvis oplysningerne er forkerte, eller der sker ændringer, skal du straks give os besked. På den måde får du en korrekt boligsikring.

Ændringer kan for eksempel vedrøre flytning, huslejenedsættelse, indkomststigning, feriepenge ved jobskifte, ophør med indbetaling på kapitalpension eller lignende, husstandens størrelse, udlejning af hele eller en del af boligen eller overtagelse af boligen som andels- eller ejerbolig.

(...)

Vi indhenter årligt oplysning om husstandsmedlemmernes slutlignende indkomst fra SKAT med henblik på kontrol af den udbetalte boligstøtte. Hvis vi ved kontrollen konstaterer, at der er udbetalt for meget i boligstøtte, vil det for meget udbetalte blive krævet tilbage, jf. § 47 i lov om individuel boligstøtte."

Som nævnt gennemgår jeg herefter samlet (jf. straks nedenfor), i hvilket omfang oplysningspligten efter persondatalovens §§ 28-29 i de anførte typer af ansøgningssager ses iagttaget.

Oplysninger indsamlet hos den registrerede selv (persondatalovens § 28)

Den registrerede skal være bekendt med oplysninger om den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet samt formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt.

Dette må anses for opfyldt med den information, som gives via skemaerne i de følgende kategorier af sager, hvor den registrerede har udfyldt et af skemaerne inden for den pågældende kategori:

- A. Skemaerne til ansøgning om særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre
- B. Skema til ansøgning om ordinært og ekstra børnetilskud
- C. Skema til ansøgning om (forskudsvis udbetaling af) underholdsbidrag
- D. Skema til ansøgning om enkeltydelse
- E. Skema til ansøgning om merudgiftsydelse
- H. Skema til ansøgning om helbredstillæg
- I. Skema(er) til ansøgning om boligstøtte (boligsikring/boligydelse)

Som anført ovenfor har det ikke været muligt for så vidt angår sagerne under F (skema til ansøgning om (forskudsvis udbetaling af) børnebidrag) og G (skema til ansøgning om førtidspension) at udlede, om oplysningerne (vedrørende den dataansvarlige og dennes repræsentants identitet samt formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, men også alle yderligere oplysninger, der under hensyn til de særlige omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet, er nødvendige for, at den registrerede kan varetage sine interesser, jf. nedenfor) er givet i disse sager.

Derudover skal den registrerede være bekendt med kategorierne af modtagere, hvilket efter min opfattelse også må anses for opfyldt med den information, som gives via skemaerne i sager, hvor den registrerede har udfyldt et af ansøgningsskemaerne under A, B, C, D, E, H og I.

Jeg forudsætter, at indsamlingen af oplysningerne på indsamlingstidspunktet ikke sker med henblik på videregivelse til andre end eventuelt anførte. Hvis formålet ændrer eller udvider sig på et senere tidspunkt, således at der sker videregivelse til andre, må det efter omstændighederne på ny overvejes, om der skal ske underretning.

Endvidere skal den registrerede være bekendt med, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare.

Om dette kan anses for opfyldt med den information, som ansøgningsskemaerne giver, er mere tvivlsomt. Det fremgår ganske vist, at der er pligt til at give oplysninger om ændrede forhold, og at det kan være forbundet med strafansvar at give urigtige eller vildledende oplysninger til brug for afgørelser efter f.eks. børnetilskudsloven eller fortie oplysninger af betydning for sådanne afgørelser, men der informeres ikke direkte om, hvorvidt ansøgeren er forpligtet til at afgive oplysningerne.

Afgivelsen af oplysninger gives imidlertid som led i en ansøgning om hjælp, det sker frivilligt og på ansøgerens initiativ. Dertil kommer, at afgivelsen i denne sammenhæng må vurderes i sammenhæng med lov om retssikkerhed og administration på det sociale område kapitel 3a, hvorefter myndigheden som udgangspunkt skal søge at indhente samtykke til indhentelse af oplysninger.

På den anden side er sagerne omfattet af retssikkerhedslovens § 11a, hvorefter kommunen, hvis borgeren ikke medvirker til sagens oplysning, skal behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysninger kan indhentes uden samtykke efter andre bestemmelser i loven. Ud fra en ordlydsfortolkning af persondatalovens § 28, stk. 1, nr. 3, litra b ("Om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare") giver skemaerne efter min opfattelse ikke tilstrækkelige oplysninger, idet det ikke oplyses, hvad konsekvensen af ikke at medvirke med oplysninger er.

Denne fortolkning har efter min opfattelse støtte i, at det må antages at være et formål med underretningspligten, at borgeren skal have mulighed at vælge, hvilke oplysninger han selv vil forsyne myndigheden med til brug for elektronisk behandling, jf. rettighedsvejledningens bemærkning om, at "Formålet med reglerne er ifølge rettighedsvejledningen dels at sikre, at den registreredes beslutning om at afgive oplysninger om sig selv træffes på et pålideligt faktisk grundlag med hensyn til en række nærmere beskrevne forhold."

Jeg bemærker endelig vedrørende dette, at det på nogle af ansøgningsskemaerne, men også den nævnte "Meddelelse om muligheden for at få ordinært og ekstra børnetilskud" er anført, at ansøgeren "... bedes besvare spørgsmålene på blanketten for at lette kommunens arbejde", men at en sådan angivelse ikke ændrer på det ovenfor anførte.

Et andet spørgsmål er, om forvaltningen i det konkrete tilfælde kan gå ud fra, at ansøgeren må antages at være bekendt med, om det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare. Dette spørgsmål behandles nedenfor.

Endelig skal den registrerede være bekendt med reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Ansøgningsskemaerne under A (om særligt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre), B (om ordinært og ekstra børnetilskud og H (om helbrestillæg) indeholder ingen oplysninger om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger.

Oplysninger herom ses vedrørende B igen alene givet via fortrykt tekst på den nævnte "Meddelelse om muligheden for at få ordinært og ekstra børnetilskud", idet det her er angivet, at borgeren har ret til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen har om borgeren, samt at borgeren kan kræve forkerte oplysninger rettet. Meddelelsen ses som nævnt alene at være givet i nogle af de modtagne personsager under B.

Ansøgningsskemaerne under C (om forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag), D (om enkeltydelse), E (om merudgiftsydelse) og I (om boligstøtte) indeholder derimod oplysninger om, at den registrerede har ret til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen registrerer om vedkommende, samt at den registrerede kan kræve forkerte oplysninger slettet.

Samlet set er det således min opfattelse, at forvaltningen med ansøgningsskemaerne (under A, B, C, D, E, H og I) sikrer, at den registrerede (ansøgeren) er bekendt med alle de oplysninger, som persondatalovens § 28, stk. 1, kræver – bortset fra oplysningen om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål og mulige følger af ikke at svare samt reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de registrerede oplysninger (sidst nævnte for så vidt angår ansøgningssagerne under A, B og H).

Oplysninger indsamlet hos andre (persondatalovens § 29)

Svarende til det, der er anført ovenfor, er det min opfattelse, at forvaltningen via ansøgningsskemaerne sikrer, at den registrerede er bekendt med den dataansvarliges og dennes repræsentants identitet, formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, hvilken type af oplysninger, det drejer sig om, samt kategorierne af modtagere, men ikke reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede.

Den under B nævnte "Meddelelse om muligheden for at få ordinært og ekstra børnetilskud" indeholder oplysninger om, hvilken type oplysninger der (kan) indsamles fra andre end den registrerede selv. Meddelelsen findes, som nævnt, alene i nogle af sagerne. Nogle af ansøgningsskemaerne indeholder ingen oplysninger om muligheden for at indsamle oplysninger fra andre end den registrerede selv.

For så vidt angår de ansøgningsskemaer, som indeholder sådanne oplysninger, giver det efter min opfattelse endvidere anledning til en vis tvivl, om hvorvidt skemaerne indeholder tilstrækkeligt klare oplysninger om, hvilken type oplysninger der (kan) indsamles fra andre end den registrerede selv. I skemaets tekst angives således i forholdsvis generelle vendinger hvilke typer af oplysninger, der kan være relevante for sagen, herunder økonomiske eller personlige forhold.

Henset til, at der ifølge rettighedsvejledning (jf. ovenfor) tages et vist hensyn til, at de dataansvarlige ikke bør pålægges for vidtgående byrder, er det dog min opfattelse, at de angivne oplysninger i sammenhængen er tilstrækkelige. Jeg lægger herved også vægt på, at det må antages at stå læseren af skemaet klart, at der er tale om en ansøgning om en specifik ydelse, og at det allerede ved skemaets fortrykte rubrikker til angivelse af en række nærmere angivne konkrete oplysninger er indikeret hvilke oplysninger, der er relevante for sagen.

Samlet set er det således min opfattelse, at forvaltningen med skemaerne under A, B, C, D, E, H og I kun i nogle tilfælde sikrer, at ansøgeren er bekendt med alle de oplysninger, som persondatalovens § 29, stk. 1, kræver i forbindelse med indhentelse af personoplysninger fra andre.

I hvilket omfang har forvaltningen kunnet gå ud fra, at de registrerede allerede var bekendt med oplysningerne?

Som det fremgår ovenfor er det samlet set min opfattelse, at forvaltningen med de informationer, som er givet i de fortrykte skemaer, der er benyttet i de foreliggende sager, i vid udstrækning har sikret den registrerede de oplysninger, som kræves efter persondatalovens § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1.

Dog indeholder skemaerne under A, B, C, D, E, H og I ikke oplysninger om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b).

Jeg bemærker igen, at jeg ikke har haft mulighed for at vurdere den information, som er givet i sagerne under F og G, jf. ovenfor.

Ligeledes indeholder skemaerne under A, B og H ikke oplysninger om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra c og § 29, stk. 1, nr. 3, litra c).

Da ikke alle modtagne sager indeholder kopi af den eller de anvendte skemaer, må jeg, som nævnt, på baggrund af det oplyste gå ud fra, at ansøgeren i alle sagerne har udfyldt og afleveret skema/skemaer, der passer til den eller de ydelse(r), som sagen angår.

Jeg har herefter måtte lægge til grund, at der i alle sager under A-I har været anvendt relevante skemaer til ansøgningerne.

Jeg bemærker, at det fremgår af rettighedsvejledningen, at hvis en offentlig myndighed løbende behandler henvendelser fra en borger, hvor der ikke er tale om det samme forhold (sagsgenstand), f.eks. ansøgninger om forskellige ydelser, skal hver henvendelse behandles særskilt i forhold til reglerne om oplysningspligt. Jeg har i det følgende dog ikke kunnet tage højde for dette på grund af det modtagne materiales karakter.

Efter en nærmere gennemgang af sagerne må det på denne baggrund lægges til grund:

At der i en sag alene er anvendt skema til ansøgning om særskilt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre, og

- at der i 10 sager alene er anvendt skema(er) til ansøgning om ordinært og ekstra børnetilskud, og

- at der i en sag alene er anvendt skema til ansøgning om (forskudsvis udbetaling af) underholdsbidrag, og
- at der i en sag alene er anvendt skema til ansøgning om enkeltydelse, og
- at der i en sag alene er anvendt skema til ansøgning om merudgiftsydelse, og
- at der i to sager alene er anvendt skema til ansøgning om (forskudsvis udbetaling af) børnebidrag, og
- at der i tre sager alene er anvendt skema til ansøgning om førtidspension, og
- at der i en sag alene er anvendt skema til ansøgning om helbredstillæg, og
- at der i fem sager alene er anvendt skema(er) til ansøgning om boligstøtte.

I den sag (under A), hvor der alene er anvendt skema til ansøgning om særskilt børnetilskud til uddannelsessøgende forældre, må det konstateres, at forvaltningen har sikret, at den registrerede er bekendt med de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29, bortset fra oplysninger om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b), samt reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra c og § 29, stk. 1, nr. 3, litra c).

I de 10 sager (under B), hvor der alene sager er anvendt skema til ansøgning om ordinært og ekstra børnetilskud må jeg tillige konstatere, at forvaltningen ikke har forsynet den registrerede med alle de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29. Forvaltningen har således ikke oplyst om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b), samt om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra c og § 29, stk. 1, nr. 3, litra c).

I den sag (under C), hvor der alene har været anvendt skema til ansøgning om (forskudsvis udbetaling af) underholdsbidrag, må jeg ligeledes konstatere, at forvaltningen ikke har forsynet den registrerede med alle de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29. Forvaltningen har således ikke oplyst om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b).

I den sag (under D), hvor der alene har været anvendt skema til ansøgning om enkeltydelse, må jeg ligeledes konstatere, at forvaltningen ikke har forsynet den registrerede med alle de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29. Forvaltningen har således ikke oplyst om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b).

I den sag (under E), hvor der alene har været anvendt skema til ansøgning om merudgiftsydelse, må jeg ligeledes konstatere, at forvaltningen ikke har forsynet den registrerede med alle de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29. Forvaltningen har således ikke oplyst om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b).

I de to sager (under F), hvor der alene har været anvendt skema til ansøgning om (forskudsvis udbetaling af) børnebidrag, og de tre sager (under G), hvor der alene har været anvendt skema til ansøgning om førtidspension, har jeg, som nævnt, ikke kunnet tage stilling til, om en eventuel information givet til de registrerede er i overensstemmelse med oplysningspligten som angivet i persondatalovens §§ 28 og 29.

I den sag (under H), hvor der alene har været anvendt skema til ansøgning om helbredstillæg, må jeg ligeledes konstatere, at forvaltningen har sikret, at den registrerede er bekendt med de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29, bortset fra oplysninger om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b), samt reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra c og § 29, stk. 1, nr. 3, litra c).

I de fem sager (under I) hvor der alene har været anvendt skema(er) til ansøgning om boligstøtte, må jeg ligeledes konstatere, at forvaltningen ikke har forsynet den registrerede med alle de oplysninger, som kræves efter persondatalovens §§ 28 og 29. Forvaltningen har således ikke oplyst om, hvorvidt det er obligatorisk eller frivilligt at besvare stillede spørgsmål samt mulige følger af ikke at svare (§ 28, stk. 1, nr. 3, litra b).

I alle de 25 undersøgte ansøgningssager kunne den registrerede (ansøgeren) således eventuelt have krav på (yderligere) underretning efter persondatalovens kapitel 8.

Derudover må jeg konstatere, at der i alle sagerne forekommer registrering af personoplysninger om andre end ansøgeren selv. Af sagerne fremgår ikke oplysninger om, at disse personer skulle være blevet helt eller velvist underrettet efter persondatalovens kapitel 8.

I det omfang ansøgningsskemaerne ikke i sig selv indeholder tilstrækkelig information til opfyldelse af persondatalovens kapitel 8, må forvaltningens eventuelle pligt til underretning på anden vis bedømmes ud fra en konkret vurdering af, om forvaltningen har kunnet gå ud fra, at ansøgeren allerede har været bekendt med de pågældende oplysninger, jf. bestemmelserne i persondatalovens § 28, stk. 2, og § 29, stk. 2, eller, om registreringen eller videregivelsen er fastsat ved lov mv., eller om det vil være umuligt eller uforholdsmæssigt vanskelig samt om en af undtagelserne i lovens § 30 finder anvendelse.

Efter persondatalovens § 29, stk. 2, kan underretning også undlades, hvis registreringen eller videregivelsen udtrykkeligt er fastsat ved lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov. Denne bestemmelse sigter imidlertid til tilfælde, hvor det ikke giver anledning til tvivl, hvorvidt det i lovgivningen er fastsat, at den dataansvarlige skal foretage registrering eller videregivelse af de indsamlede oplysninger, jf. rettighedsvejledningen. De oplysninger, som indsamles i sager af den type, som omtales her, er ikke fæstnet med en sådan bestemthed, at denne del af undtagelsen i § 29, stk. 2, kan finde anvendelse i de nævnte sager.

Ved min gennemgang af sagerne er jeg ikke stødt på tilfælde, som umiddelbart synes at falde inden for undtagelseskategorierne i § 30.

Forvaltningen kan altså alene undlade at give underretningen, såfremt forvaltningen har kunnet gå ud fra, at ansøgeren allerede har været bekendt med de pågældende oplysninger.

For så vidt angår oplysningerne om reglerne om indsigt i og om berigtigelse af de oplysninger, der vedrører den registrerede, kan det på den ene side anføres, at man i dansk ret opererer med en forudsætning om, at lovgivningen er borgerne bekendt allerede ved bekendtgørelsen i lovtidende. På den anden side ville bestemmelserne i § 28, stk. 1, nr. 3, litra c og § 29, stk. 1, nr. 3, litra c være meningsløse, såfremt det med udgangspunkt i denne doktrin blev antaget, at borgerne allerede var bekendt med deres rettigheder efter persondataloven.

Det fremgår da også af rettighedsvejledningen, at det beror på en konkret vurdering af omstændighederne ved indsamlingen, om den registrerede kan antages at være bekendt med oplysningerne. Det anføres således i vejledningen, at:

”I de tilfælde, hvor indsamlingen af oplysninger sker ved, at den registrerede selv, eventuelt uopfordret, har rettet henvendelse til den dataansvarlige, vil det dog i almindelighed kunne lægges til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger, der efter lovens § 28, stk. 1, skal gives den pågældende. Den registrerede vil således som altovervejende hovedregel være bekendt med *den dataansvarliges identitet*, samt *formålene* med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, jf. lovens § 28, stk. 1, nr. 1 og 2. Endvidere vil det i almindelighed ikke - under hensyn til de omstændigheder, hvorunder oplysningerne er indsamlet - være nødvendigt at give den registrerede *yderligere oplysninger* for, at den pågældende kan varetage sine interesser, jf. § 28, stk. 1, nr. 3.

Også i de situationer, hvor den dataansvarlige aktivt indsamler oplysninger hos den registrerede (f.eks. gennem en ansøgningsblanket), vil det i mange tilfælde kunne lægges til

grund, at den registrerede allerede er bekendt med de i lovens § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, anførte oplysninger.

I begge de nævnte situationer gælder det dog, at lovens § 28, stk. 2, bygger på den forudsætning, at den dataansvarlige skal opfylde sin oplysningspligt, hvis den dataansvarlige er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i stk. 1, nr. 1-3, anførte oplysninger."

Der må altså konkret sondres mellem de forskellige kategorier af oplysninger, som den registrerede skal være bekendt med og mellem tilfælde, hvor den registrerede selv har taget initiativ til at indgive netop de pågældende oplysninger og tilfælde, hvor forvaltningen har været styrende for indsamlingen.

Desuden kan forvaltningen normalt ikke i samme omfang, som det er tilfældet med oplysninger indsamlet hos den registrerede selv gå ud fra, at den registrerede er bekendt med de oplysninger som er opremset i § 29 om indsamling hos andre, jf. hertil rettighedsvejledningen, hvorefter:

"I modsætning til hvad der gælder efter undtagelsesbestemmelsen i lovens § 28, stk. 2, jf. oven for under pkt. 2.3.1.1., vil den dataansvarlige ofte ikke kunne lægge til grund, at den registrerede allerede er bekendt med de oplysninger, som den dataansvarlige er forpligtet til at give meddelelse om. Navnlig spørgsmålet om, hvorvidt den registrerede skal have meddelelse om de i § 29, stk. 1, nr. 3, anførte oplysninger, må forventes at være svært at vurdere i praksis. Dette skal endvidere ses i lyset af, at lovens § 29, stk. 2, 1. led, bygger på den forudsætning, at den dataansvarlige skal give den registrerede meddelelse i overensstemmelse med stk. 1, hvis den dataansvarlige er i tvivl om, hvorvidt den registrerede allerede er bekendt med de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte oplysninger.

Det anførte betyder bl.a., at hvis en dataansvarlig, der har indsamlet oplysninger hos den registrerede og i den forbindelse har opfyldt sin oplysningspligt efter lovens § 28, efterfølgende videregiver de indsamlede oplysninger til en anden dataansvarlig, skal denne nye dataansvarlige som udgangspunkt opfylde oplysningspligten efter lovens § 29. Den nye dataansvarlige vil således alene kunne undlade at give den registrerede meddelelse i overensstemmelse med lovens § 29, stk. 1, hvis den oprindelige dataansvarlige enten allerede har givet de fornødne oplysninger til den registrerede, jf. lovens § 29, stk. 2, 1. led, eller hvis en af de øvrige undtagelsesbestemmelser er opfyldt..."

Sammenfattende kan det altså formuleres således, at forvaltningen i hvert enkelt tilfælde, hvor de pligtmæssige oplysninger efter persondatalovens §§ 28 og 29 ikke er givet i forbindelse i ansøgningsskemaer, må vurdere, hvorvidt den registrerede kan antages at være bekendt med oplysningerne, og at det kræver mere sikre holdepunkter at kunne lægge til grund, at oplysningerne er den registrerede bekendt for så vidt angår indsamling eller videregivelse efter § 29.

Socialforvaltningen har oplyst, at der ikke i forvaltningen i tilknytning til anvendelsen af de nævnte ansøgningsskemaer udarbejdet af Kommunernes Landsforening er udarbejdet særlige retningslinjer eller lignende om efterlevelse af underretningspligten efter persondatalovens kapitel 8. Der findes altså ingen nærmere retningslinjer i forvaltningen for den konkrete vurdering, som skal finde sted i de tilfælde, hvor forvaltningen ikke via ansøgningsskemaer eller på anden vis har sikret sig, at den registrerede er bekendt med oplysninger efter persondataloven §§ 28 og 29.

De vurderinger, som skal finde sted, må altså i praksis bero på en helt individuel vurdering foretaget af den sagsbehandler, som har ansvar for sagen.

Sådanne overvejelser bør efter min opfattelse fremgå af sagens akter. Særligt i det tilfælde, hvor det vurderes, at den registrerede er bekendt med oplysningerne, er der behov for efterfølgende at kunne se, på hvilket grundlag beslutningen om ikke at foretage (yderligere) underretning er taget. Jeg henviser til den notatpligt, som følger af den almindelige retsgrundsætning om, at offentlige myndigheder har pligt til at tage notat af alle væsentlige ekspeditioner i en sag, som ikke fremgår af sagens akter, jf. den sag som er omtalt i Folketingets Ombudsmands beretning for 1989, s. 138 ff.

De gennemgåede sager indeholder ikke sådanne notater eller lignende om overvejelser vedrørende eventuel underretning efter persondatalovens §§ 28 og 29.

Jeg må på denne baggrund gå ud fra, at der ikke har fundet sådanne overvejelser sted i nogen af de 25 undersøgte sager, hvor personer eventuelt kan have haft krav på (yderligere) underretning efter persondatalovens § 28 og § 29.

KONKLUSION

Af min undersøgelse fremgår, at forvaltningen via fortrykte oplysninger i samtykkeskemaer mv. tilstræber at give borgerne de obligatoriske oplysninger efter persondatalovens §§ 28 og 29, men at det ved en nærmere analyse og gennemgang af udvalgte sager fremgår, at forvaltningen i ingen af de modtagne personsager har givet tilstrækkelige oplysninger om de forhold, som er nævnt i persondatalovens §§ 28 og 29, og at underretning heller ikke i et eneste tilfælde ses at have været overvejet.

Jeg finder dette kritisabelt.

Fraværet af overvejelser om underretning efter persondataloven giver grundlag for at antage, at sådanne overvejelser ikke finder sted i forvaltningen i almindelighed.

Jeg bemærker, at jeg ved min undersøgelse alene har undersøgt sagerne for underretning om de oplysninger, som udtrykkeligt er nævnt i persondatalovens §§ 28 og 29 uanset at stk. 1, nr. 3 i begge bestemmelser kan indebære en videregående pligt til underretning.

Jeg har noteret mig, at Socialforvaltningen ved sin første besvarelse af mit høringsbrev oplyste, at forvaltningen som udgangspunkt anvendte blanketter udarbejdet af Kommunernes Landsforening. Forvaltningen oplyste dog også, at forvaltningen efter en nærmere analyse havde vurderet, at blanketterne udarbejdet af KL ikke imødekom forvaltningens "... behov for at informere sine borgere...", og at forvaltningen derfor havde udarbejdet sin egen blanket: "Generel samtykkeerklæring SOF".

Jeg har endvidere noteret mig, at forvaltningen oplyste, at forvaltningen ikke havde udarbejdet generelle retningslinjer for efterlevelsen af persondataloven, men at forvaltningen for så vidt angår anvendelsen af ovennævnte samtykkeerklæring havde udarbejdet en minivejledning om brug af samtykkeerklæringer.

Forvaltningen oplyste dog efterfølgende, at ansøgningskemaerne udarbejdet af KL er anvendt i de personsager, som er omfattet af min undersøgelse, og forvaltningen beklagede, at den tidligere fremsendte udtalelse kunne forstås således, at forvaltningen i alle sager anvender den udvidede samtykkeerklæring. Forvaltningen oplyste i den forbindelse blandt andet følgende (jf. herom også oven for):

"Det er imidlertid forvaltningens vurdering, at de omhandlede sager ikke kræver den udvidede samtykke erklæring, og at der således ikke i relation hertil er sket fejl i forvaltningens sagsbehandling. Der er herved lagt vægt på, at der ikke i de af Borgerrådgiveren udtagne sager er eksempler på, at de udvidede ansøgningskemaer har skullet anvendes. Endelig henledes opmærksomheden på, at den del af sagerne nu behandles i Borgerservice."

Jeg har endelig noteret mig, at forvaltningen slutteligt har oplyst, at man som resultat af min undersøgelse vil overveje, hvorledes man fremover bedst muligt sikrer, at reglerne i persondatalovens §§ 28 og 29 iagttages bedre.

Idet nogle af sagerne, som nævnt, i dag behandles af Økonomiforvaltningen, har jeg dags dato tillige fremsendt den endelige rapport hertil.

ANMODNINGER OM INDSIGT

I Københavns Kommune er, som nævnt, fastsat den ordning, at blandt andet ekspeditionen af anmodninger om indsigt efter persondataloven kan løses af Koncernservice på vegne af forvaltningerne.

Anmodninger om indsigt modtages således af Koncernservice, som anmoder hver forvaltningen samt Revisionsdirektoratet og Borgerrådgiveren om at bidrage til besvarelsen af den pågældende borger.

De modtagne personsager indeholder ikke tilfælde af anmodninger om berigtigelse, blokering, sletning mv.

KLAGER

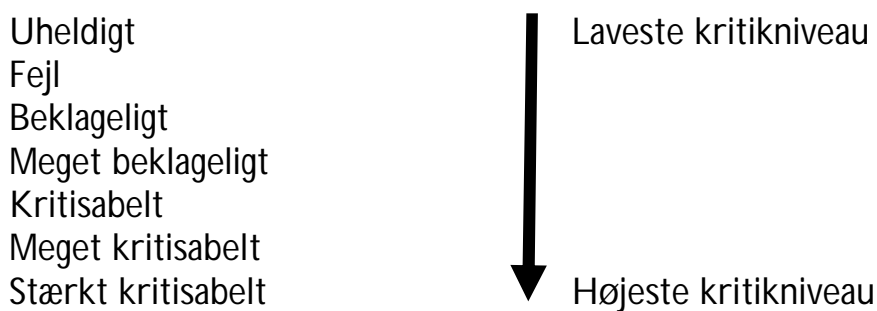
De modtagne personsager indeholder ikke tilfælde af klager over behandlingen af personoplysninger.

BILAG

BORGERRÅDGIVERENS KRITIKSKALA

Borgerrådgiverens kritikskala

Kritikskalaen spænder fra konstatering af forhold, der ikke er, som de bør være, uden at nogen konkret bebrejdes herfor (uheldigt) over kritik af forhold, der er mere eller mindre almindeligt forekommende i offentlig forvaltning, men ikke bør forekomme og til kritik af helt utilstedelige og uacceptable forhold (stærkt kritisabelt). Konstatninger, af at noget er uheldigt, registreres ikke som en egentlig kritik i Borgerrådgiverens statistik.

Det bemærkes, at Borgerrådgiveren udover ovennævnte kritikskala naturligvis supplerende kan uddybe og kvalificere sin kritik i almindeligt sprog.

RETSKILDER OG ØVRIGT BEDØMMELSESGRUNDLAG

Persondataloven jf. lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer

Datatilsynets vejledning nr. 126 af 10. juli 2000 (rettighedsvejledningen). Der tages i det følgende udgangspunkt i denne vejledning.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1054 af 7. september 2010.

UNDERSØGELSE AF PERSONDATALOVEN I SOF

ENDELIG RAPPORT

Redaktion

Borgerrådgiveren

Kontakt

Københavns Kommune
Vester Voldgade 2A
1552 København V

Foto

Borgerrådgiveren

Tryk

Oplag

ISBN

Udgiver

Borgerrådgiveren

KØBENHAVNS KOMMUNE

Borgerrådgiveren

Vester Voldgade 2A

1552 København V

Telefon: 33 66 14 00

Telefax:

E-mail: borgerraadgiveren@kk.dk

www.borgerraadgiveren.kk.dk